

วารสารวิทยาการการเรียนรู้ และศึกษาศาสตร์

Journal of Learning Sciences and Education

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568) : Volume 4 Number 2 (July - December 2025)

วารสารวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์

Journal of Learning Sciences and Education

ISSN 2822-0161 (Print) ISSN 2822-017X (Online)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568)

Vol. 4 No. 2 (July – December 2025)

โดย คณะวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

by Faculty of Learning Sciences and Education, Thammasat University

- เจ้าของ : คณะวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วาระการออก : ราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน), (กรกฎาคม - ธันวาคม)
- จำนวนฉบับละ : 100 เล่ม
- พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Thammasat Printing House)
เลขที่ 99 หมู่ 18 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120
โทรศัพท์. 02-5643104-6 โทรสาร. 0-2564-3119
Email. Thammasatprintinghouse@gmail.com
- วัตถุประสงค์ : เพื่อเผยแพร่งานวิชาการของบุคลากรภายในและภายนอก เพื่อเป็นการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพด้านวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางการวิจัย ด้านวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายในและภายนอก
- ลิขสิทธิ์ : ลิขสิทธิ์วารสารและบทความเป็นของคณะวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยอนุญาตให้ทำสำเนาเพื่อการใช้ประโยชน์เป็นการภายในที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์เท่านั้น การทำสำเนาเพื่อการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากคณะวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนบทความเท่านั้น ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ผู้พิมพ์และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความแต่อย่างใด

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

บรรณาธิการ (Editor-in-Chief)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไอยเรศ บุญฤทธิ์
Asst. Prof. Iyared Boonyarit, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editor)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ คงตุก
Asst. Prof. Kitti Kongtuk, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

กองบรรณาธิการภายใน (Internal Editorial Board)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พุทธรชชาติ อังณะกูร
Asst. Prof. Putthachat Angnakoon, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลิดา จุงพันธ์
Asst. Prof. Chalida Joongpan, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวลักชี สุรัสวดี
Asst. Prof. Pawaluk Suraswadi, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวิทย์ อัสสพันธุ์
Asst. Prof. Surawit Assapun, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ ศุภวรรธนะกุล
Asst. Prof. Narut Supawantanakul, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว
Asst. Prof. Kiatanantha Lounkaew, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

กองบรรณาธิการภายนอก (External Editorial Board)

ศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์ เนาวรัตน์
Prof. Nongyao Naowarat, Ph.D.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

รองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์
Assoc. Prof. Maitree Inprasitha, Ph.D.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ฝ่ายคำตา
Assoc. Prof. Chatree Faikhamta, Ph.D.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Kasetsart University

กองบรรณาธิการภายนอก (External Editorial Board)

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สุธรรมดี
Assoc. Prof. Apiwat Suthamdee, Ph.D.

รองศาสตราจารย์ ดร.อมสิน จตุพร
Assoc. Prof. Omsin Jatuporn, Ph.D.

รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา ลีตระกูล
Assoc. Prof. Paweena Leetrakun, Ph.D.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล บางขวด
Asst. Prof. Doungkamol Bangchuad, Ph.D.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย วงศ์วัฒนกิจ
Asst. Prof. Charoenchai Wongwatkit, Ph.D.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรธา โต๊ะบุรินทร์
Asst. Prof. Pattrra Toburin, Ph.D.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ตระการรุ่ง
Asst. Prof. Somchai Trakarnrung, Ph.D.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชินัน บุญเรืองรัตน์
Asst. Prof. Chinun Boonroungrut, Ph.D.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Bansomedejchaophraya Rajabhat
University

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Chiang Rai Rajabhat University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
Mae Fah Luang University

มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University

มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University

มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University

ผู้ตรวจภาษาอังกฤษ (English Proofreader)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินดา เยห์
Asst. Prof. Linda Yeh, Ph.D.

อาจารย์ ดร.ตีโหมะ ตะปะหนี โอะหะเน็น
Timo Tapani Ojanen, Ph.D.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

เลขานุการวารสาร (Journal Secretary)

อภิชาติ อ้วนศิริ
Apichat Uansiri

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
Thammasat University

สำนักงาน (Office)

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เลขที่ 99 หมู่ 18 อาคารสิริวิทยลักษณ์ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 12120

โทร. 02-6966722 Email. lsed-jo@lsed.tu.ac.th

เว็บไซต์: <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JLSEd>

Faculty of Learning Sciences and Education, Thammasat University

99 Moo 18 Siriwitthayalak Building, Phaholyothin Road, Khlong Nueng, Khlong Luang,
Pathum Thani 12120

Tel. 02-6966722 Email. lsed-jo@lsed.tu.ac.th

Website: <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JLSEd>

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัยในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double-blind Peer review) จำนวน 3 ท่านต่อบทความ

กรณีที่เป็นการตีพิมพ์บทความที่เคยเผยแพร่มาแล้ว ผู้เขียนต้องแสดงหลักฐานการอนุญาตจากบรรณาธิการของวารสารฉบับเดิมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องได้รับการอนุญาตเท่านั้น จึงจะสามารถเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์อีกครั้งได้

สารบัญ

บทความวิจัย (Research Articles)

- การจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิค
ปัญญาประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1

*Philosophy of Sufficiency Economy Learning Management Through Spatial Learning Processes
Combined with AI Techniques to Promote Artificial Intelligence Literacy Towards Sustainable
Development of High School Students*

ภูมิณัฐ ยงค์พีระกุล ชรินทร์ มั่งคั่ง และ วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร

Phoomnat Yongpeerakul, Charin Mangkhang and Varintorn Siripongnapat

- แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษา
ของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 18

*AI Competency Development Guidelines for Building High-Performance Educational
Organizations in Bangkok's Higher Education Institutions*

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ ฤทธิเดช พรหมดี ณัฐชยา สมมาศเดชสกุล

ทรงเดช สอนใจ และ ละดา ดอนหงษา

Phongsak Phakamach, Ritthidech Phomdee, Natchaya Sommartdejsakul,

Songdej Sonjai and Lada Donhongsa

บทความวิชาการ (Academic Articles)

- ไฮกุ: เครื่องมือการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา 36

Haiku as a Learning Tool in Social Studies

กิตติวัฒน์ แผงบุญ และ ณัฐพล มีแก้ว

Kittiwat Fangbun and Nattapon Meekaew

สารบัญ

บทความวิชาการ (Academic Articles)

พฤติกรรมปรับตัวในการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: การศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้จากประสบการณ์จริง <i>Adapting Master of Public Administration Students' Attendance Behavior: An Analysis and Synthesis of Information from Actual Experiences</i>	49
กุลธิดา มาลาม <i>Kunthida Malam</i>	
จริยธรรมการตีพิมพ์	63
ขั้นตอนการตีพิมพ์บทความ	66
การเตรียมต้นฉบับ	67
การอ้างอิง	69

บทบรรณาธิการ

วาระที่วังล่อแห่งกาลเวลาหมุนเวียนมาบรรจบครบรอบอีกครั้ง เรากำลังก้าวเข้าสู่ปี 2569 ท่ามกลางภูมิทัศน์ของโลกที่เต็มไปด้วยแรงสั่นสะเทือนและความเปราะบางอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ไม่เพียงแต่พลวัตของการเมืองการปกครองภายในที่กำลังเปลี่ยนผ่านอย่างเข้มข้น แต่เรายังเผชิญกับคลื่นลมแห่งความตึงเครียดในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะสถานการณ์ข้อพิพาทระหว่างประเทศ ที่กลับมาปะทุเป็นประเด็นร้อนแรง ทั้งในมิติของการอ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ทับซ้อนและวาทกรรมทางประวัติศาสตร์ที่ปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้คน สถานการณ์เหล่านี้เปรียบเสมือนสัญญาณเตือนภัยที่ตั้งกึกก้องโดยย้ำเตือนให้เราตระหนักว่าสันติภาพเป็นสิ่งที่ไม่อาจยึดถือเป็นของตาย และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตอาจพลิกผันได้เพียงชั่วข้ามคืน ดังนั้น โจทย์ที่ท้าทายที่สุดของการก้าวข้ามปีเก่าสู่ปีใหม่ในครั้งนี้ จึงไม่ใช่เพียงการเฉลิมฉลอง แต่คือการตั้งคำถามถึง **การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพให้รอดปลอดภัย** ท่ามกลางสภาวะสงครามและความขัดแย้ง ว่าเราจะเตรียมพร้อมสติปัญญาและทักษะชีวิตอย่างไร เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงในโลกที่คาดเดาไม่ได้เช่นนี้

เรื่องเล่ากระแสหลักที่ปรากฏผ่านสื่อของประเทศต่าง ๆ หรือเรื่องเล่ากระแสรองที่ได้รับการส่งต่อจากปากสู่ปากในพื้นที่ความขัดแย้งต่างล้วนยิ่งทำให้สถานการณ์บานปลายหรือไม่ได้รับการแก้ไขจากเหตุ เมื่อความจริงมักถูกบดบังด้วยหมอกควันของข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจน และความขัดแย้งสามารถปะทุขึ้นได้ง่ายดายจากการสื่อสารที่บิดเบือน โจทย์สำคัญของการจัดการศึกษาในปี 2569 จึงต้องยกระดับจากการเรียนรู้เพื่อความรอบรู้ในตำรา ไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพในโลกแห่งความเป็นจริง การจะอยู่รอดในยุคสมัยนี้ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะในการเข้าถึงและจัดการกับข้อมูลอย่างชาญฉลาด เพื่อค้นหาความจริงเชิงประจักษ์ที่ซ่อนอยู่พร้อมกับการสร้างเกราะป้องกันทางความคิดและจิตวิญญาณ ไม่ให้หวั่นไหวไปตามกระแสลมปากหรือเรื่องเล่าที่เลื่อนลอย

ดังนั้น ภายใต้หีบเงาของเมฆหมอกแห่งความขัดแย้งที่แผ่ปกคลุมไปทั่ว สงครามในพุทธศักราชนี้อาจไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสมรภูมิการสู้รบด้วยอาวุธยุทธโปกรณ์ตามแนวชายแดนเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตสู่สงครามรูปแบบใหม่ที่แทรกซึมอยู่ในข้อมูลข่าวสาร สงครามทางเศรษฐกิจ และการแย่งชิงทรัพยากรพื้นฐาน ส่งผลให้โจทย์ของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ต้องถูกรื้อสร้างใหม่เกือบทั้งหมด ดังนั้น เป้าหมายสำคัญของมนุษย์ในยุคนี้ จึงไม่ใช่เพียงการแสวงหาความมั่งคั่งหรือความเป็นเลิศทางวิชาการแบบเดิมอีกแล้ว แต่คือการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีพให้รอดปลอดภัยในความหมายที่กว้างและลึกซึ้งยิ่งขึ้น กล่าวคือ การอยู่รอดในศตวรรษนี้เรียกร้องความปลอดภัยทางกายภาพผ่านการบริหารจัดการปัจจัยพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังเรียกร้องความอยู่รอดทางปัญญาเพื่อให้เท่าทันเทคโนโลยีที่กำลังเข้ามาสร้างความผันผวนแก่วิถีและช่วยกู้วิกฤต และที่สำคัญที่สุดคือความอยู่รอดทางจิต

วิญญานที่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนทางจิตใจ ความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ และการผดุงไว้ซึ่งสุนทรียภาพ เพื่อไม่ให้ความหยาบกระด้างของสงครามกัดกร่อนความเป็นมนุษย์ของเราจนหมดสิ้น

แม้ว่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเป็นสิ่งที่อาจจะสร้างกันยาก แต่การให้สติ การเน้น และการตอกย้ำถึงความสำคัญ อย่างน้อยที่สุดคือ การสร้างรอยทางแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่มากก็น้อยใช้หรือไม่

ด้วยเหตุนี้ วารสารวิทยาการรับรู้และศึกษาศาสตร์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568) กองบรรณาธิการจึงขอเสนอแนวทางที่เป็นเสมือนเครื่องยังชีพทางปัญญา ผ่าน 2 บทความวิจัย 2 บทความวิชาการที่ตอบโจทย์ความท้าทายดังกล่าว ดังต่อไปนี้

บทความวิจัยเรื่อง **การจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย** ของ ภูมิณัฐ ยงค์พิระกุล ชรินทร์ มั่งคั่ง และวรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร งานวิจัยชิ้นนี้นำเสนอแนวคิดที่ท้าทายและน่าสนใจ โดยการนำความเก่ามาผสมผสานกับความใหม่ได้อย่างลงตัว คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดึงเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแกนหลักในการสร้าง "ภูมิคุ้มกัน" ทางความคิด ผสมผสานกับกระบวนการเชิงพื้นที่ที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาและทำความเข้าใจบริบทท้องถิ่นของตนเองอย่างลึกซึ้ง หลังจากนั้น จึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลผลร่วมกับ "เทคนิคปัญญาประดิษฐ์" วิธีการนี้เปลี่ยนบทบาทของ AI จาก "ผู้บ่งการคำตอบ" ให้กลายเป็นเพียง "เครื่องมือช่วยวิเคราะห์" เพื่อการตัดสินใจบนพื้นฐานของความพอประมาณและมีเหตุผล

นัยสำคัญของงานวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนในการศึกษานั้น ไม่ใช่การวิ่งตามเทคโนโลยีจนลืมหูลืมตา หรือการปฏิเสธเทคโนโลยีเพื่อรักษาของเดิม แต่สิ่งสำคัญคือการรู้จักบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีระดับโลกอย่างชาญฉลาด บทความนี้ยืนยันว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงเป็นหลักคิดที่ทันสมัยและสามารถประยุกต์ใช้ได้เสมอ แม้ในวันที่โลกหมุนด้วยปัญญาประดิษฐ์ก็ตาม การสร้างเยาวชนให้มีความฉลาดรู้ทางดิจิทัลควบคู่ไปกับจริยธรรม จึงเป็นหนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

บทความวิจัยเรื่อง **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร** ของ พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ ฤทธิเดช พรหมดี ณัฐยา สมมาศเดชสกุล ทรงเดช สอนใจ และละดา ดอนหงษา งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อถอดรหัสคุณลักษณะและองค์ประกอบที่จำเป็นของการพัฒนา "สมรรถนะเชิงเอไอ" (AI Competency) สำหรับผู้บริหารและบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีที่ครอบคลุมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

เริ่มต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถาบันการศึกษาชั้นนำที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 12 คน เพื่อ
กลั่นกรองวิสัยทัศน์และประสบการณ์จริง นำมาสู่การสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและบุคลากร
ทางการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกว่า 598 คน จาก 23 สถาบัน ซึ่งทำให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือและ
สะท้อนภาพรวมของบริบทอุดมศึกษาไทยได้อย่างชัดเจน

สาระสำคัญจากการค้นพบ ระบุว่า โครงสร้างของสมรรถนะเชิงเอไอที่บุคลากรทางการศึกษาพึงมีนั้น
ประกอบไปด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) 2) ด้านทักษะพิสัย (การปฏิบัติ) และ 3) ด้านจิตพิสัย
(ทัศนคติ) โดยจำแนกออกเป็น 7 องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ คือ 1) ความรู้พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ
2) ความสามารถในการเข้าถึงเอไอ 3) การประยุกต์ใช้เอไอในการทำงาน 4) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อด้วยเอไอ
5) การสื่อสารผ่านเอไอ 6) การบริหารจัดการสื่อเอไอ และ 7) การประเมินค่าผลลัพธ์จากเอไอ ซึ่งองค์ประกอบ
เหล่านี้เปรียบเสมือนฟันเฟืองสำคัญที่จะขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้ บทความยังได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสำหรับการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวผ่าน
5 รูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้ออนไลน์ 3) การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง
4) การเรียนรู้ผ่านระบบเอไอ และ 5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ข้อค้นพบเหล่านี้จึงเปรียบเสมือนแนวทาง
เชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความพร้อม
รับมือกับอนาคต เปลี่ยนความท้าทายของเทคโนโลยีให้กลายเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย
สู่มาตรฐานสากลต่อไป

บทความวิชาการเรื่อง **ไฮกุ: เครื่องมือการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา** ของ กิตติวัฒน์ แผงบุญ และณัฐพล
มีแก้ว ได้นำเสนอแนวทางการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา ด้วยการหยิบยกศิลปะการประพันธ์เก่าแก่ของญี่ปุ่นอย่าง
"ไฮกุ" มาเป็นสะพานเชื่อมสู่การเรียนรู้สมัยใหม่ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า หัวใจของไฮกุไม่ได้หยุดอยู่แค่ความ
งดงามทางภาษาที่มีฉันทลักษณ์เพียง 5-7-5 พยางค์ แต่หมายถึง กระบวนการทางปัญญาที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง การที่
ผู้เรียนจะสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อันซับซ้อน หรือปรากฏการณ์ทางสังคม ลงในถ้อยคำที่
จำกัดได้นั้น จำเป็นต้องผ่านกระบวนการตกผลึกทางความคิดอย่างเข้มข้น ต้องอาศัยทักษะการวิเคราะห์
สังเคราะห์ และการเลือกสรรคำที่ "ใช่" ที่สุด เพื่อสื่อสารแก่นแท้ของเรื่องราวนั้นออกมา ภายใต้ข้อจำกัดของ
พยางค์ที่เปรียบเสมือนกรอบที่ทำลายสติปัญญา

การนำไฮกุมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนสังคมศึกษาจึงเปรียบเสมือนการเปลี่ยนห้องเรียนจากการเป็นเพียง
พื้นที่รับส่งข้อมูลให้กลายเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ที่ผู้เรียนได้ฝึกฝนในการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง และการถ่ายทอด

จินตนาการ แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างห้องเรียนแห่งความสุขที่ลดความตึงเครียดของการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับความงามของความรู้ในมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บทความวิชาการเรื่อง **พฤติกรรม การปรับตัวในการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: การศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้จากประสบการณ์จริง ของ กุลธิดา มาลาม** บทความวิชาการชิ้นนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อถอดบทเรียนและสังเคราะห์องค์ความรู้จากประสบการณ์จริงในชั้นเรียน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักศึกษาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตการปรับตัวของผู้เรียนใน 7 มิติที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่การยอมรับในความหลากหลายของพื้นฐานการศึกษาและประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่ความต้องการในการปูพื้นฐานความรู้ที่เข้มข้น ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงคาดหวังให้ผู้สอนบรรยายเนื้อหาให้ครบถ้วนเพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจนก่อนที่จะต่อยอดไปสู่การอภิปราย

ในด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนในระดับนี้ให้ความสำคัญกับระเบียบวินัย โดยเฉพาะการเข้าเรียนให้ตรงเวลา และมีการพัฒนาเทคนิคการเรียนรู้เฉพาะตัวที่หลากหลาย เช่น การจดบันทึกสรุปความและการอ่านทบทวน นอกจากนี้ มิติทางสังคมยังเป็นปัจจัยที่โดดเด่น โดยผู้เรียนมีการปรับตัวผ่านกระบวนการกลุ่ม (Group Learning) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเน้นการมีส่วนร่วมผ่านการอภิปรายในชั้นเรียน รวมถึงความสามารถในการปรับตัวต่อการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี

โดยสรุป บทความวิชาการชิ้นนี้ทำหน้าที่เป็นเสมือนกระบอกเสียงที่สะท้อนความต้องการและพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้เรียน (Student Voice) ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับคณาจารย์และผู้บริหารการศึกษา ข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ ช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีความพร้อมในการทำงานท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกท่านที่ส่งบทความเข้ามาเผยแพร่ในวารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568) ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาพิจารณาประเมินผลงานทางวิชาการและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงบทความให้มีความสมบูรณ์และทันสมัย ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไอยเรศ บุญฤทธิ์

บรรณาธิการ

การจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่
ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภูมิณัฐ ยงค์พีระกุล¹, ชรินทร์ มั่งคั่ง^{2*} และ วรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร³

^{1, 2, 3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*ผู้ประสานงาน: charin.mangkhang@cmu.ac.th

วันรับบทความ: 21 กุมภาพันธ์ 2568 วันแก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2568 วันตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสานวิธี มีจุดประสงค์ เพื่อ 1) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และ 2) ศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคเอไอเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 29 คน โดยการคัดเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพระดับเหมาะสมมากที่สุด ($M = 4.58, SD = 0.12$) และ 2) นักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้มีระดับความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์อยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.46, SD = 0.04$) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับยุคสมัยของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการเชิงพื้นที่

Philosophy of Sufficiency Economy Learning Management Through Spatial Learning Processes Combined with AI Techniques to Promote Artificial Intelligence Literacy Towards Sustainable Development of High School Students

Phoomnat Yongpeerakul¹, Charin Mangkhang^{2*} and Varintorn Siripongnapat³

^{1, 2, 3} Faculty of Education, Chiang Mai University

*Corresponding author: charin.mangkhang@cmu.ac.th

Received: 21 February 2025

Revised: 12 December 2025

Accepted: 17 December 2025

Abstract

This research is action research using a mixed-methods data collection approach. The purposes of the study were: 1) to design a learning management plan; 2) to study the effects of implementing a learning management plan based on the Sufficiency Economy Philosophy through a spatial process integrated with AI techniques to promote artificial intelligence literacy for sustainable development among upper secondary students. The sample consisted of 29 Grade 10 students from one classroom, selected through simple random sampling. The research instruments included a suitability assessment form for the learning management plan and an artificial intelligence literacy assessment form. The research indicated that 1) the designed learning management plan achieved the highest level of quality and appropriateness ($M = 4.58$, $SD = 0.12$) and 2) students who participated in the learning management process demonstrated a very high level of artificial intelligence literacy ($M = 4.46$, $SD = 0.04$). The results suggest that artificial intelligence technologies align with learners' contemporary contexts and that integrating the Sufficiency Economy Philosophy with spatial learning processes can effectively enhance students' AI literacy, enabling them to apply such knowledge ethically.

Keywords: Artificial Intelligence literacy, Philosophy of Sufficiency Economy Learning Management, Spatial Learning Processes

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์มีการพึ่งพาเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นับจนกระทั่งการพัฒนาของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการก้าวกระโดดของเทคโนโลยี ทำให้เทคโนโลยีสามารถคิดวิเคราะห์ เสนอแนวทาง และต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ลดระยะเวลาในการทำงานของมนุษย์ ด้วยการใช้ปัญญาประดิษฐ์มาทดแทนการคิด วิเคราะห์ และพัฒนาแต่ละภาคส่วนรวมถึงสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาของปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI มีความรวดเร็วและสามารถรองรับการใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้อมูล เพื่อพัฒนาโมเดลที่ให้ผลลัพธ์ประสิทธิภาพสูง ด้วยเหตุนี้เอไอจึงมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนสมัยใหม่เป็นอย่างมาก (Lomas, 2016) อย่างไรก็ตาม ในด้านการศึกษาการพัฒนาของปัญญาประดิษฐ์ ส่งผลให้เกิดผลดีและผลเสียต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลกระทบผลดีคือช่วยให้การทำงานการพัฒนาการศึกษาทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Tuomi, 2018)

ในอดีต การเข้าถึงองค์ความรู้ต้องใช้ทรัพยากรและความพยายามมาก แต่ในปัจจุบันองค์ความรู้มีอยู่โดยทั่วไปในอินเทอร์เน็ต และเมื่อมีปัญญาประดิษฐ์เกิดขึ้น การเข้าถึงองค์ความรู้นั้นก็จึงสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว แต่ผลกระทบด้านลบที่ตามมา คือ การที่ผู้ใช้งาน หรือ ผู้เรียนยังขาดทักษะการใช้งาน AI ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการหาคำตอบสามารถหาได้จากการวิเคราะห์ของปัญญาประดิษฐ์โดยตรง ผู้เรียนจึงไม่เห็นความสำคัญของการได้มาซึ่งองค์ความรู้ต่าง ๆ และขาดทักษะกระบวนการที่จะได้มาซึ่งองค์ความรู้ ผู้เรียนไม่ได้มีการเตรียมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ผ่านปัญญาประดิษฐ์แต่เป็นการพึ่งพาความสามารถของปัญญาประดิษฐ์เพียงอย่างเดียว ส่งผลให้ผู้เรียนสูญเสียทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ขาดความตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญขององค์ความรู้ รวมไปถึงขาดความตระหนักถึงจริยธรรมในการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และที่อันตรายมากที่สุด คือ ผู้เรียนเกิดภาวะสมองเสื่อมดิจิทัล (Digital Dementia) อันเนื่องมาจากการเสื่อมถอยของสมองด้านการเรียนรู้ความจำ จากการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป (Moledina & Khoja, 2018)

ในปัจจุบัน การใช้งาน AI มุ่งเน้นไปที่การใช้ประโยชน์เป็นหลัก ทำให้ยังมีการตระหนักถึงผลกระทบของการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในระดับที่น้อย บุคคลที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ จึงควรมีความเข้าใจความตระหนักถึงจริยธรรม ผลกระทบของ AI ต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์เป็นตัวแปรสำคัญเพื่อลดปัญหาที่เกิดจากการใช้ปัญญาประดิษฐ์โดยขาดความเข้าใจความตระหนักรู้ และขาดความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ยังสอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ความสามารถ

ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำเทคนิค กระบวนการเทคโนโลยีไปใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนยุคใหม่ที่มีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และยังสัมพันธ์กับการใช้ชีวิตประจำวันโดยอาศัยปัญญาประดิษฐ์เพิ่มมากขึ้นของผู้เรียนยุคใหม่ แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพิจารณาอย่างลึกซึ้งมากขึ้นทั้งในด้านของเหตุผล การวางแผน และการบริหารจัดการ ซึ่งหากนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในอนาคตที่ครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม ที่จะคอยสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเป็นปัจจัยเสริมสร้างในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่สำคัญผู้เรียนยังสามารถประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทการนำความรู้ไปใช้ของผู้เรียนการตัดสินใจอย่างถูกต้อง (ปภาวรินทร์ ศรีแก้ว และคณะ, 2567) การประยุกต์ใช้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เชื่อมโยงกับบริบทเชิงพื้นที่ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากในห้องเรียนสู่ชีวิตประจำวันได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาผู้เรียนที่สูญเสียทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ขาดความตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญขององค์ความรู้ และหลีกเลี่ยงอันตรายส่งผลกระทบมากที่สุด คือ ผู้เรียนเกิดภาวะสมองเสื่อมดิจิทัลอันเนื่องมาจากการเสื่อมถอยของสมองด้านการเรียนรู้ ความจำจากการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป

ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์มีความสำคัญจำเป็น โดยจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เป็นการนำท้องถิ่นของตนเองมาสู่การวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อทำความเข้าใจถึงผลกระทบ แนวทางการพัฒนาที่สร้างสรรค์ และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองสู่ความยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดการพัฒนาของประเทศไทยที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกที่ ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีผลมาจากหลายปัจจัย ทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากร และความเจริญทางวัตถุ ซึ่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องการบริหารจัดการที่ดิน แต่เป็นแนวคิดที่ช่วยให้ประชากรภายในประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในการดำเนินชีวิต สะท้อนให้เห็นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวของผู้เรียนในยุคปัจจุบันอย่างมาก และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต การเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องและความสอดคล้องต่อบริบทโลกปัจจุบันของผู้เรียนยุคใหม่จึงสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนยุคใหม่มักมีความเข้าใจและภาพจำเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่คลาดเคลื่อนและเหมารวมว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเพียงเรื่องเกี่ยวกับการจัดสรรที่ดิน ทำให้ผู้เรียนมักมองว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจ-

พอเพียงเป็นเรื่องใกล้ตัว การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบันจึงต้องมีสอดคล้องกับผู้เรียนยุคใหม่ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางด้านเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงสำคัญ ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตในอนาคต ที่ครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม ที่จะคอยสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเป็นปัจจัยเสริมสร้างในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่สำคัญไปกว่านั้น ผู้เรียนยังจะสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดให้สอดคล้องกับบริบทการนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจอย่างถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ปภาวรินทร์ ศรีแก้ว และคณะ, 2567)

กระบวนการเชิงพื้นที่ กระบวนการเชิงพื้นที่ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลภายในขอบเขตพื้นที่ที่กำหนด เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ส่งผลให้ข้อมูล กิจกรรม ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่พบมีความหลากหลายไม่แน่นอน กระบวนการเชิงพื้นที่เป็นการส่งเสริมให้เกิดทักษะในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับปัญหาที่ผู้เรียนมีความสนใจ ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ นำไปสู่การค้นหาคำตอบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ผ่านการค้นคว้าข้อมูลของพื้นที่ที่ทำการศึกษา ทักษะกระบวนการเชิงพื้นที่จึงเป็นทักษะที่ช่วยให้สามารถศึกษาข้อมูลได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเฉพาะที่ได้ นอกจากนี้ยังเป็นการบูรณาการความรู้ วัฒนธรรมในพื้นที่ของนักเรียนเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และกระบวนการเชิงพื้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ประเมินผลตามสภาพจริง นำไปสู่การสร้างจิตสำนึกรักในพื้นที่วัฒนธรรมของตนเอง (Hao, 2019)

แนวคิดเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ เทคนิคปัญญาประดิษฐ์เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล และพัฒนาองค์ความรู้ เนื่องจากในปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรข้อมูลได้อย่างแม่นยำ นำไปสู่การสร้างแบบจำลองทางสถิติที่สามารถทดสอบได้ผ่านการจำลองสถานการณ์ในระยะเวลาที่สั้นลง (รังสรรค์ โฉมยา และคณะ, 2568) โดยความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ เป็นการส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ผ่านการตั้งคำถามเกี่ยวกับการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ เช่น ความรู้ของนักเรียน ครู บุคคลทั่วไปต่อปัญญาประดิษฐ์ ความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ ความสามารถปัญญาประดิษฐ์ และผลกระทบของเอไอต่อสังคม (Gašević et al, 2023) โดยความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรู้และเข้าใจ การใช้และประยุกต์ การประเมินและสร้าง และการตระหนักถึงจริยธรรม (Ng et al., 2021)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎี หลักเหตุผลและคุณธรรม ของพระยวง ขยานนโท (2565) เน้นการตระหนักถึงประเด็นจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ เชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นของผู้เรียนตามแนวคิดของ ชัชวาลย์ บุตรทอง (2566) และเรื่องการใช้ประเด็นเกี่ยวกับสถานที่และกระบวนการเชิงพื้นที่ โดย FasterCapital (2567) แล้วจึงเชื่อมโยงไปสู่สังเคราะห์กระบวนการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ โดยสามารถนำเสนอได้

ดั่งตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
การจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคเอไอ	ความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบไปด้วย 1) การรู้และเข้าใจ 2) การประยุกต์ปัญญาประดิษฐ์ 3) ประเมินปัญญาประดิษฐ์ และ 4) จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design เก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกาวีวิทยาลัย์ จังหวัดเชียงใหม่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวน 255 คน ปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกาวีวิทยาลัย์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 29 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน ประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องที่ 1 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน จำนวน 4 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องที่ 2 การออกแบบนวัตกรรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับโรงเรียน จำนวน 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1. แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงแบบกำหนดเกณฑ์ คือ จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และเคยมีประสบการณ์สอนในโรงเรียน หรือปฏิบัติหน้าที่สอนในมหาวิทยาลัย เพื่อประเมินค่าความเที่ยงตรง (IOC) ได้ผลระหว่าง 0.66 - 1 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

2.2. แบบประเมินตนเองด้านความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (รายละเอียดข้อ 2.1) ประเมินค่าความเที่ยงตรง (IOC) ได้ผลระหว่าง 0.66 - 1 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขั้นศึกษาและวางแผน

1.1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคเอไอเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2. ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) แบบประเมินความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงแบบกำหนดเกณฑ์ คือ จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทและเคยมีประสบการณ์สอนในโรงเรียน หรือปฏิบัติหน้าที่สอนในมหาวิทยาลัย

1.5. ตรวจสอบการประเมินและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

1.6. วางแผนการปฏิบัติและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนปฏิบัติและเก็บรวบรวมข้อมูล

ปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

3. ขั้นตอนประเมินผล

3.1. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

3.2. ประเมินความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายการประเมิน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรู้และความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ 2) การประยุกต์ปัญญาประดิษฐ์ 3) การประเมินปัญญาประดิษฐ์ และ 4) จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

4. ขั้นตอนสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเป็นค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิค AI เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลโดยประยุกต์จากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของ Likert Scale (1967) ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน	การแปลผล
4.21 - 5.00	ระดับเหมาะสมมาก
3.41 - 4.20	ระดับเหมาะสม
2.61 - 3.40	ระดับเหมาะสมปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.80	ระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ผลความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ จากการประเมินตนเองของนักเรียน ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อการเปรียบเทียบผลหลังจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลโดยประยุกต์จากแบบประเมินของ Likert Scale (1967) ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน	การแปลผล
4.21 - 5.00	ระดับดีมาก
3.41 - 4.20	ระดับดี
2.61 - 3.40	ระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับน้อย
1.00 - 1.80	ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

รายการ	รายละเอียด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน	
วัตถุประสงค์	1. ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ไขปัญหาได้ (K) 2. ผู้เรียนสามารถออกแบบแบบจำลองในการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ของตนเองด้วยเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ได้ (P) 3. ผู้เรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการตัดสินใจในการทำงานได้ (A)
กิจกรรมสำคัญ	ใช้กระบวนการเชิงพื้นที่ในการออกแบบแนวทางหรือแบบจำลองในการแก้ปัญหาในห้องเรียน และนำไปสู่การปรับปรุงผ่านเทคนิคปัญญาประดิษฐ์
การวัดและประเมินผล	1. แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม 2. แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับโรงเรียน	
วัตถุประสงค์	1. ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการออกแบบโครงการในโรงเรียนได้ (K)

ตารางที่ 2 ผลการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการ	รายละเอียด
	2. ผู้เรียนสามารถออกแบบโครงการในโรงเรียนผ่านกระบวนการเชิงพื้นที่เทคนิคปัญญาประดิษฐ์ได้ (P)
	3. ผู้เรียนสามารถเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคคลอื่นในชุมชนได้ (A)
กิจกรรมสำคัญ	ใช้กระบวนการเชิงพื้นที่ในการออกแบบแนวทางหรือแบบจำลองในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และนำไปสู่การปรับปรุงผ่านเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อทำการนำเสนอแนวทางที่สมบูรณ์มากขึ้น
การวัดและประเมินผล	1. แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม 2. แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน เป็นการสร้างพื้นฐานการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ให้แก่ผู้เรียนซึ่งนักเรียนจะได้ต่อยอดทักษะในกระบวนการในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับโรงเรียน

เมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิค AI เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญสามารถนำเสนอผลการประเมินคุณภาพได้ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

รายการ	M	SD	ระดับคุณภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน	4.67	0.31	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การออกแบบนวัตกรรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับโรงเรียน	4.50	0.40	เหมาะสมมากที่สุด
ภาพรวม	4.58	0.12	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($M = 4.58$, $SD = 0.12$) สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ หากพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้านสามารถนำเสนอผลการประเมินคุณภาพได้ดังนี้ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้รายด้าน

รายการ	แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องที่ 1				แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องที่ 2			
	M	SD	แปลผล	ลำดับ	M	SD	แปลผล	ลำดับ
ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	ระดับดีมาก	1	5.00	0.00	ระดับดีมาก	1
ด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	4.67	0.52	ระดับดีมาก	2	4.50	0.55	ระดับดีมาก	2
ด้านการวัดและประเมินผล	4.33	0.52	ระดับดีมาก	3	4.00	0.00	ระดับดี	3
การเรียนรู้								
ภาพรวม	4.67	0.27	เหมาะสมมากที่สุด		4.5	0.41	เหมาะสมมากที่สุด	

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้รายด้าน ทั้ง 2 แผน ด้านจุดประสงค์มีความเหมาะสมดีมากเป็นอันดับที่ 1 ทั้ง 2 แผนการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนักเรียนประเมินตนเองหลังจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 สามารถนำเสนอผลการประเมินได้ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายการ	ก่อนเรียน		หลังเรียน		พัฒนาการ
	M	SD	M	SD	
1. ด้านความรู้และความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์	3.72	0.54	4.59	0.46	0.46
2. ด้านการประยุกต์ปัญญาประดิษฐ์	3.88	0.62	4.45	0.45	0.45
3. ด้านการประเมินปัญญาประดิษฐ์	3.72	0.39	4.33	0.38	0.60
4. ด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์	3.72	0.34	4.47	0.44	0.74
ภาพรวม	3.76	0.08	4.46	0.04	0.69

จากตารางที่ 5 ความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.46$, $SD = 0.04$) โดยมีพัฒนาการสูงขึ้นจากก่อนเรียนซึ่งอยู่ในระดับดี ($M = 3.76$, $SD = 0.08$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและเรียบเรียงการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 2 แผน รวม 8 ชั่วโมง เมื่อประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($M = 4.58$, $SD = 0.12$) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์ มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงทักษะความรู้เข้ากับพื้นที่ท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ ชัชวาลย์ บุตรทอง (2566) ที่ได้นำเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ร่วมกับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การใช้เทคนิคเอไอในการจัดการเรียนรู้ยังเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคปัญญาประดิษฐ์ จัดว่าเป็นแนวโน้มในอนาคตของการจัดการเรียนรู้การใช้เทคนิคปัญญาประดิษฐ์ร่วมกับกระบวนการเชิงพื้นที่จึงให้ผลลัพธ์ที่ดี เนื่องจากการใช้ AI จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่หลากหลายและเป็นระบบ สอดคล้องกับ พระครูปลัดจรรย์พล สิริโร (2567) ที่กล่าวว่า ปัญญาประดิษฐ์ มีศักยภาพมหาศาลในการพัฒนาการศึกษา โดยจำเป็นต้องพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น นอกจากนี้งานวิจัยของ ชรินทร์ มั่งคั่ง และคณะ (2560) ยังชี้ให้เห็นว่ามวลประสบการณ์เชิงพื้นที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาทักษะจำเป็น เนื่องจากมวลประสบการณ์เชิงพื้นที่ได้มีจุดมุ่งหมายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบมวลประสบการณ์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมุ่งเน้นการร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานและส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์มากขึ้นจากการทำงานด้วยปัญญาประดิษฐ์กับชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการประเมินความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าผลการประเมินครั้งที่ 1 อยู่ในระดับดี ($M = 3.76$, $SD = 0.08$) โดยผลการประเมินครั้งที่ 2 อยู่ในระดับดีมาก ($M = 4.46$, $SD = 0.04$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะด้านความรู้ความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์มีผลการประเมินสูงสุด ($M = 4.59$, $SD = 0.46$) ทั้งนี้สาเหตุที่ทักษะด้านความรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์อยู่ในระดับสูงสุด มีสาเหตุมาจากการที่ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้การทำงานของปัญญาประดิษฐ์เป็นอันดับแรกเนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการต่อยอดทักษะด้านต่อไป รวมถึงการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ทั้งยังเป็นทักษะที่เกิดขึ้นและพัฒนาอยู่ตลอดจนสิ้นสุดกระบวนการ สอดคล้องกับ Ari (2024) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผู้เรียนที่มีทักษะความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ พบว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาและประเมินทักษะด้านต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้เรียนที่ยังขาดทักษะความเข้าใจปัญญาประดิษฐ์อย่างมีนัยสำคัญ และด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์มีผลประเมินเป็นอันดับสอง จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนแสดงออกด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์อยู่ในระดับดี ($M = 4.47$, $SD = 0.44$) เนื่องจากกระบวนการทำงานนักเรียนเป็น

ผู้หาข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ปัญญาประดิษฐ์ทำการวิเคราะห์ ทำให้หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิในผลงานของบุคคลอื่นได้ นอกจากนี้กระบวนการทำงานยังส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของสิทธิในความเป็นเจ้าของผลงาน นำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองในการทำงานอย่างยั่งยืน นอกจากนี้งานวิจัยของหนึ่งฤทัย ดิษฐโรจน์ และคณะ (2567) ยังชี้ให้เห็นว่าความฉลาดรู้และความตระหนักรู้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สามารถพัฒนาได้จากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง แสดงให้เห็นว่าการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษาสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ที่สูงขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ได้ว่า ความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดในเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน ผ่านหลักเหตุผลและคุณธรรม (พระยุง ขยานนโท , 2565) รวมทั้งการตระหนักถึงประเด็นจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ เชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่นของผู้เรียนตามแนวคิดของ ชัชวาลย์ บุตรทอง (2566) ในเรื่องการใช้ประเด็นเกี่ยวกับสถานที่และกระบวนการเชิงพื้นที่จาก FasterCapital (2567) เพื่อสังเคราะห์กระบวนการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ โดยในการจัดการเรียนรู้ “ครู” จำเป็นต้องมีความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์เป็นพื้นฐาน จึงจะสามารถจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้เป็น SAFE Model ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน อธิบายได้ดังนี้

1. S – Spark (จุดประกายความรู้) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูลปัจจุบัน สถานการณ์ในท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์จากท้องถิ่นและทรัพยากรความรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียน

2. A - Amplify (ขยายองค์ความรู้) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการนำเสนอสถานการณ์ท้องถิ่นหรือปัญหาชุมชนที่ได้ค้นคว้า ไปสู่การวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์เพื่อพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ในพื้นที่ ผ่านกระบวนการเชิงพื้นที่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) Spatial Autocorrelation Analysis (ระบุการกระจุกตัวของข้อมูล) 2) Kernel Density Estimation (คำนวณความหนาแน่นของข้อมูล) 3) Spatial Regression Analysis (ศึกษาความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ระหว่างตัวแปร) 4) Geographically Weighted Regression (จับความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามพื้นที่ต่าง ๆ) และ 5) Agent-based Modelling (ใช้การจำลองพฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อมที่กำหนด)

3. F - Forward (การประยุกต์) เป็นกระบวนการนำโมเดลที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิค ปัญญาประดิษฐ์ไปสู่การปรับใช้

4. E - Edit (การเปลี่ยนแปลง) เป็นกระบวนการประเมินผลที่ได้จากการใช้โมเดล โดยใช้เทคนิค ปัญญาประดิษฐ์ในการร่วมพัฒนาแนวทางการปรับปรุงอย่างยั่งยืน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพที่ 1 SAFE Model

ที่มา: ภูมิณัฐ ยงค์พิระกุล และคณะ (2567)

จากองค์ความรู้ใหม่ข้างต้น สามารถอธิบายความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ได้ว่า เป็นทักษะที่ช่วยให้สามารถคาดการณ์อนาคตผ่านปัญญาประดิษฐ์ในบริบทสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ โดยความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ สามารถแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การรู้และเข้าใจปัญญาประดิษฐ์ คือ การรู้วิธีการจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเรียนรู้ 2) การประยุกต์ปัญญาประดิษฐ์ คือ การระบุปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหในระดับท้องถิ่นได้โดยสามารถประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์ และพัฒนาแนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและลดอุปสรรคที่มี 3) ประเมินปัญญาประดิษฐ์ คือ การตรวจสอบผลความถูกต้องแม่นยำของปัญญาประดิษฐ์ และเข้าใจผลของการใช้งานของปัญญาประดิษฐ์ 4) จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ คือ การมีจริยธรรมในการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ โดยตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวและการละเมิดสิทธิผู้อื่น ตลอดจนการละเมิดกฎหมายจากการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในทางที่ผิด

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ ซึ่งใช้กระบวนการเชิงพื้นที่ในการออกแบบแนวทางหรือแบบจำลองในการแก้ปัญหาในโรงเรียน และนำไปสู่การปรับปรุงผ่านเทคนิคปัญญา-

ประดิษฐ์ได้นำเสนอแนวทางที่สมบูรณ์มากขึ้นจากประสบการณ์เรียนรู้ของนักเรียนที่เชื่อมโยงห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้กับเนื้อหาวิชาเศรษฐกิจพอเพียง วิชาภูมิศาสตร์ หรือวิชาที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้กระบวนการเชิงพื้นที่และส่งเสริมความฉลาดรู้ ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. ควรมีการเตรียมทักษะนักเรียนในการสร้างความคุ้นเคยกับการใช้งานเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ก่อนที่จะมีการจัดการเรียนการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาแบบประเมินทักษะความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับระดับชั้นที่ทำการจัดการเรียนการสอน
2. ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยกระบวนการเชิงพื้นที่ ร่วมกับเทคนิคปัญญาประดิษฐ์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ปัญญาประดิษฐ์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กัณฑ์เอก ปิ่นปัก ชรินทร์ มั่งคั่ง และนิติกร แก้วปัญญา. (2566). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาตามวิธีการอนาคตวิทยาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองยั่งยืน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนหอพระ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ*, 2(1), 60-72. สืบค้นจาก <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JEITS/article/view/1535>.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง เชษฐภูมิ วรรณไพศาล ชัยณรงค์ จารุงศ์พัฒนะ ชญานิศวร์ ยิ้มสวัสดิ์ และชัชวาล บุตรทอง. (2560). รูปแบบมวลประสบการณ์เชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในชุมชนเหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(2), 1217-1233. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/98114>

- ชัชวาลย์ บุตรทอง. (2566). การจัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ทุ่งกะโล่ศึกษาโดยใช้โครงการบูรณาการภูมิสังคมเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุดรดิตถ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 15(1). 85-102. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/article/view/261232/176889>.
- นฤภัค สันป่าแก้ว. (2566). แนวทางการส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ยุค AI. *วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี*, 1(2). 44-50. สืบค้นจาก https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jiret_2023/article/view/277/152.
- ปภาวรินทร์ ศรีแก้ว เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และวรินทร์ สิริพงษ์ณภัทร. (2567). ทฤษฎีสู่การปฏิบัติการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนฐานการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับผู้เรียนยุคใหม่. *วารสารการจัดการยุคใหม่ มหาวิทยาลัยชินวัตร*, 3(1), 90-107. สืบค้นจาก <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/SIU/article/view/1219>
- พระครูปลัดจักรพล สิริธโร. (2567). การใช้เทคโนโลยี AI ในการเรียนการสอนแบบปรับเหมาะ. *วารสารวิชาการจินดาสิทธิ์*, 2(3). 208-218. สืบค้นจาก <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit/article/view/946>.
- พระยุง ขยานนโท (2565). รูปแบบการสอนสังคมศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 3(2). 80-93. สืบค้นจาก <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/src/article/view/137>.
- รังสรรค์ โฉมยา สมบัติ ท้ายเรือคำ และเสกสรร ทองคำบรรจง. (2568). การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิจัย. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น*. 2(1), 1-15. สืบค้นจาก https://so18.tci-thaijo.org/index.php/JGSM_SPUKK/article/view/671
- หนึ่งฤทัย ดิษฐ์โรจน์ วศิณ นุชคง และจุฑาภรณ์ มาสันเหียะ. (2567). ความตระหนักรู้ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(6). 43-58. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/view/278038>
- Ari, A., Crister, N., Anna, K., & Arto, S. (2024). Artificial intelligence literacy in sustainable development: A learning experiment in higher education. *Frontiers on Education*, 24(9). 01-10. <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1343406>.
- FasterCapital. (2024). *Spatial patterns: Analyzing Geographical Distribution in ABM Simulations*. retrieved from <https://fastercapital.com/content/Spatial-patterns--Analyzing-Geographical-Distribution-in-ABM-Simulations.html#Spatial-Analysis-Techniques.html>.

- Gašević, D., Siemens, G., & Sadiq, S. (2023). Empowering learners for the age of artificial intelligence. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 4. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100130>
- Hao, Pu. (2019). Spatial Analysis. In Orum, Anthony M. (Eds.), *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Urban and Regional Studies* (pp. 1-7). John Wiley & Sons.
- Lomas, L.M. (2016). Business-to-Business Marketing Perceptions: Customer Knowledge Management and Customer Engagement [Doctoral dissertation, Walden University]. <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/2495/>
- Moledina, S., & Khoja, A. (2018). Letter to the Editor: Digital Dementia–Is Smart Technology Making Us Dumb?. *The Ochsner Journal*, 18(1) 12. Retrieve from <https://www.ochsnerjournal.org/content/18/1/12>
- Ng, D. T. K., Leung, J. K. L., Chu, K. W. S., & Qiao, M. S. (2021). AI literacy: Definition, teaching, evaluation, and ethical issues. *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 58(1) 504–509. <https://doi.org/10.1002/pra2.487>
- Tuomi, I. (2018). *The Impact of Artificial Intelligence on Learning, Teaching, And Education*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ^{1*} ฤทธิเดช พรหมดี² ณัฐชยา สมมาศเดชสกุล³

ทรงเดช สอนใจ⁴ และ ละดา ดอนหงษา⁵

¹ วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{2, 3} สถาบันพัฒนาศักยภาพมนุษย์แห่งอนาคต

^{4, 5} คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*ผู้ประสานงาน: phongsak.pha@rmutr.ac.th

วันรับบทความ: 31 ตุลาคม 2568

วันแก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2568

วันตอบรับบทความ: 24 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะ องค์กรประกอบ และระบุแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาจากเอกสารและข้อมูลเชิงประจักษ์รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 12 คน แล้วพัฒนาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามกรอบสมรรถนะเชิงเอไอ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้เอไอ 2) การใช้เอไอ 3) การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ และ 4) การปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงเอไอ จากนั้นนำไปสอบถามผู้บริหารและบุคลากร จำนวน 598 คน ของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การตรวจสอบด้วยวิธีวิทยาวิจัยสามเส้าด้านข้อมูล และการยืนยันร่างแนวทางโดยวิธีการสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านทักษะพิสัย และ 3) ด้านจิตพิสัย องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ (2) การเข้าถึงเอไอ (3) การใช้เอไอ (4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ (5) การสื่อสารเอไอ (6) การจัดการสื่อเอไอ และ (7) การประเมินค่าเอไอ วิธีการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสามารถทำได้ 5 วิธี ได้แก่ (1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (3) การใช้กรณีศึกษา (4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ (5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้กำหนดเป็นนโยบายหรือกลไกเพื่อการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับบุคลากรในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศต่อไป

คำสำคัญ: สมรรถนะเชิงเอไอ องค์กรสมรรถนะสูง การจัดการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา

AI Competency Development Guidelines for Building High-Performance Educational Organizations in Bangkok's Higher Education Institutions

Phongsak Phakamach^{1*}, Ritthidech Phomdee², Natchaya Sommartdejsakul³,
Songdej Sonjai⁴ and Lada Donhongsa⁵

¹ Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship,
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

^{2,3} Advanced Future Talent Academy

^{4,5} Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author: phongsak.pha@rmutr.ac.th

Received: 31 October 2025

Revised: 23 December 2025

Accepted: 24 December 2025

Abstract

The objectives of this research were to study the characteristics and components and to identify guidelines for developing AI competencies to establish high-performance organizations for educational management in higher education institutions within the Bangkok metropolitan area. The study was conducted through document analysis and empirical data, including in-depth interviews with 12 successful administrators. The findings were developed into a Likert-scale questionnaire based on four AI competency frameworks: 1) AI Literacy, 2) AI Usage, 3) AI Problem Solving, and 4) AI Adaptation. Data were subsequently collected from 598 administrators and personnel in higher education institutions in Bangkok using a mixed-methods research design, exploratory factor analysis, data triangulation, and expert group discussions to validate the proposed guidelines. The results revealed that the guidelines for AI competency development consisted of three primary domains: 1) Cognitive, 2) Psychomotor, and 3) Affective. These domains encompass seven sub-components: (1) Computer and AI Fundamentals, (2) AI Access, (3) AI Usage, (4) AI Media Production and Creation, (5) AI Communication, (6) AI Media Management, and (7) AI Evaluation. Furthermore, five methods for AI competency development were identified: (1) Self-directed Learning and Development, (2) Online Learning, (3) Case Study Application, (4) AI-Assisted Learning, and (5) Practical Training Workshops. The findings provide actionable insights for administrators to establish policies or frameworks for AI professional development, fostering high-performance educational management and a pathway to academic excellence.

Keywords: AI Competency, High-Performance Organizations, Educational Management, Higher Education Institutions

บทนำ

ภาวะพลิกโถมทางการศึกษา (Education Disruption) ในสถานการณ์โลกยุคใหม่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการบริหารจัดการและนโยบายระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับชาติและสากล (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, 2566) อย่างไรก็ตาม สถาบันจำนวนมากยังเผชิญอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้สมรรถนะผู้เรียนต่ำกว่ามาตรฐานและไม่ตอบโจทย์ทักษะศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารระดับสูงจึงจำเป็นต้องปฏิรูปกระบวนการและรูปแบบการบริหารให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง (Mambile & Mwogosi, 2025) โดยเฉพาะในยุคการรู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ (AI Literacy) ที่ต้องอาศัยการวางแผนกลยุทธ์เชิงเอไออย่างเป็นระบบครอบคลุมทั้งองค์กร ตั้งแต่การปรับโครงสร้าง การสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรม ไปจนถึงการบูรณาการระบบไอซีทีและการจัดการศึกษาออนไลน์ เพื่อขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) ทั้งนี้ ผู้บริหารระดับสูงต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ในทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (Yadav, 2022; Hooi & Chan, 2023; Jafar & Keykha, 2024)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ระบบไอซีทีเพื่อยกระดับการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนา AI เพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561–2580 โดยมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและสร้างความเท่าเทียมทางสังคมผ่านนวัตกรรม AI เพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากรมีสมรรถนะเชิงเอไอ (AI Competency) ที่เหมาะสม พร้อมทั้งปฏิรูปกระบวนการทำงานด้วยเทคโนโลยี AI และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ (Yadav, 2022; Hooi & Chan, 2023; Jafar & Keykha, 2024) ด้วยเหตุนี้ กระทรวงฯ จึงกำหนดนโยบายและมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งพัฒนาระบบไอซีทีและสมรรถนะเชิง AI ของผู้สอน บุคลากร และผู้เรียน ผ่านแพลตฟอร์มการศึกษาที่ทันสมัย สถาบันอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการระบบไอซีทีเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาให้เป็นมาตรฐานสากล อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับสูงต่อไป (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562; Holmes et al., 2022; Jafar & Keykha, 2024; Sahu & Raut, 2024)

การบริหารงานวิชาการและวิจัยที่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ คือหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จดังกล่าว คุณลักษณะวิกฤตที่ผู้บริหารต้องมีคือความสามารถในการปรับตัวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล (Digital Transformation) เพื่อความอยู่รอดขององค์กร โดยเน้นการสร้างสรรค่นวัตกรรมทางการศึกษา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI และการพัฒนาสมรรถนะเชิง AI ให้แก่บุคลากร เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มในการสร้างรูปแบบการทำงานและวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่อยู่เสมอ (Yadav, 2022; Holmes et al., 2022; Sahu & Raut, 2024) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาต้องเข้าใจและก้าวทันเทคโนโลยีการศึกษาในยุค AI โดยการนำ

เทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่มาบูรณาการเข้ากับระบบไอซีที เพื่อยกระดับประสิทธิภาพทางวิชาการและขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงอย่างเต็มรูปแบบ (Marengo et al., 2024)

ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเทคโนโลยี AI และระบบไอซีทีถือเป็นกลไกหลักในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (Lee & Meng, 2021) โดยสมรรถนะเชิง AI ของบุคลากรนับเป็นทรัพยากรบริหารจัดการที่สำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (Sahu & Raut, 2024) อย่างไรก็ตาม การนำ AI มาใช้พัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการ การวางแผน และการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระดับอุดมศึกษา หากสถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการระบบไอซีทีเพื่อจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และให้บริการข้อมูล AI เพื่อการศึกษาได้อย่างครบวงจร จะช่วยให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและแม่นยำยิ่งขึ้น (Holmes et al., 2022; Oladimeji, 2023; Guo et al., 2025) ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะเชิง AI ของบุคลากรจึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการผ่านแผนงานระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควบคู่ไปกับการประเมินสมรรถนะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมา คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะค้นหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูง สำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยประยุกต์ตามแนวคิดและทฤษฎีให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม เป็นประโยชน์ และเพื่อเป็นกลไกสำคัญสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอของบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครให้มีสมรรถนะเชิงเอไอในบริบทของการศึกษาเอไออย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อระบุแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบลู่เข้า-คู่ขนาน (Convergent Parallel Approach) โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2567 ตามสถานะของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) มหาวิทยาลัยของรัฐ 2) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 4) มหาวิทยาลัยราชภัฏ 5) มหาวิทยาลัยในกำกับของกรุงเทพมหานคร 6) วิทยาลัยพยาบาล และ 7) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดและแบบก้อนหิมะ (Snowball) และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครรวมถึงคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ที่สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอ.อว.) จำนวน 67 สถาบัน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistate Sampling) จำนวน 598 คน โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสุ่มสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 แห่ง

ขั้นที่ 2 จากสถาบันอุดมศึกษาที่สุ่มได้จากขั้นตอนที่ 1 จำนวน 23 แห่ง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างบุคลากรประจำสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง 26 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery) ได้กลุ่มตัวอย่างบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 598 คน

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท โดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้เอไอ 2) ด้านการใช้เอไอ 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ และ 4) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ รวมทั้งสิ้น 21 รายการ กำหนดเกณฑ์ในการใช้วัดคะแนนดังนี้ “มากที่สุด” = 5, “มาก” = 4, “ปานกลาง” = 3, “น้อย” = 2, และ “น้อยที่สุด” = 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง หากคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือการวิจัยจำนวน 3 คน พิจารณาเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .5 ขึ้นไป ได้ค่า IOC เท่ากับ .886 แล้วนำไป

ทดลองใช้กับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Cronbach's Alpha Coefficient และหาความสัมพันธ์ระหว่างค่า Item Total Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .924

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอ ประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร จากนั้นวิเคราะห์และสรุปประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะรวมถึงองค์ประกอบของแนวสมรรถนะเชิงเอไอ และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 12 คน ที่มีผลงานเชิงประจักษ์และประสบความสำเร็จในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอ โดยการนำผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อค้นหาองค์ประกอบสำคัญโดยดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการ PCA ร่วมกับการหมุนแกนแบบมุลเลอร์ด้วยวิธีโปรแมกซ์ กำหนดเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป และตัวแปรแต่ละตัวต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และ 2) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์โดยใช้สูตร Pearson's Product Moment Correlation Coefficient พบว่า ค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าระหว่าง .05 - .92 ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางและมีทิศทางเป็นบวก แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจต่อไปได้ จากนั้นทำการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ของตัวแปรสังเกตทุกตัว พบว่า มีค่าเท่ากับ 30145.72 มีค่า df เท่ากับ 3841 และค่า p-value มีค่าน้อยกว่า .001 แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ และมีค่าดัชนี Kaiser-Meyerolkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ .953 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอ ซึ่งใช้วิธีทริวิติวียาวิจัสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation Methodology) โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาตรวจสอบข้อมูลว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน และมีความสอดคล้องกันอย่างไร เพื่อหาข้อสรุปคุณลักษณะและองค์ประกอบโดยใช้วิธีการบอกองค์ประกอบ (Composition) และพรรณนาความ (Narrative)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอแนวทางโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ด้านการบริหารงานอุดมศึกษา จำนวน 9 คน จากการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยการนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 มากำหนดเป็นแนวทางเพื่อหาข้อสรุปแนวทางที่เหมาะสมของการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์การสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) และจำแนกข้อมูล (Data Classification)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดหัวข้อ/กลุ่มหัวข้อและแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัย โดยใช้วิธีการบอกร่องประกอบและพรรณนาความ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์โดยการแจกแจงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเครื่องมือที่ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าตัวเลขที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และ ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อย และ ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อยที่สุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องอีกครั้งเพื่อนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลในขั้นตอนสุดท้าย

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่กำหนด สามารถแสดงผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. **คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์การสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร** ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้เอไอ (AI Literacy) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการเข้าถึง ค้นหา คัดกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการ ประยุกต์ใช้ สื่อสาร สร้าง แบ่งปัน การติดตามข้อมูลสารสนเทศและเนื้อหา (Content Media) ได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ปลอดภัย มีมารยาท และไม่ละเมิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านการใช้เอไอ (AI Skill/ICT Skill) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเอไอ รวมถึงระบบไอซีทีเพื่อการศึกษาต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพ หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้ในงานได้มากขึ้น ได้แก่ การประกอบอาชีพ การศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ (Problem Solving with AI Tools) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการระบุความต้องการและทรัพยากรเอไอได้ สามารถตัดสินใจใช้เครื่องมือเอไอที่เหมาะสมได้อย่างชาญฉลาดตามวัตถุประสงค์และความต้องการได้ แก้ปัญหาอย่างเชื่อมโยงกันด้วยเครื่องมือเอไอได้ ใช้เทคโนโลยีเอไออย่างสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาเชิงเทคนิค และสามารถปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะตนเองให้เท่าทันโลก และ 4) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ (Adaptive AI Transform) หมายถึง การมีสมรรถนะเชิงเอไอในการยืดหยุ่นและปรับตัวต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระแสดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานไปสู่สังคมเอไอที่สมบูรณ์แบบ

2. องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจากข้อมูลเชิงประจักษ์ปรากฏผลดังตารางที่ 1-3 ตามลำดับ โดยพบว่า องค์ประกอบหลักของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านทักษะพิสัย และ 3) ด้านจิตพิสัย ส่วนองค์ประกอบย่อยมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ 2) การเข้าถึงเอไอ 3) การใช้เอไอ 4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ 5) การสื่อสารเอไอ 6) การจัดการสื่อเอไอ และ 7) การประเมินค่าเอไอ ซึ่งมีตัวบ่งชี้รวมทั้งสิ้น 195 รายการ โดยองค์ประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายถึงสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครได้ ร้อยละ 83.568 ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการ จากแบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน
ด้านพุทธิพิสัย	ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ	8	8.298	6.215
	ความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ	10	15.106	16.104
	ความรู้เกี่ยวกับการใช้เอไอ	10	15.106	16.104
	ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ	9	10.156	8.066
	ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ	8	8.298	6.215
	ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ	11	19.377	22.798
	ความรู้เกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ	9	10.146	8.066
รวม				83.568

จากตารางที่ 1 ประกอบด้วยรายการและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1) แนวความคิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และระบบไอซีทีเพื่อการศึกษา 2) หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์และเอไอ 3) การประกอบติดตั้ง และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 4) การติดตั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงพร้อมไดร์เวอร์ 5) การติดตั้งโปรแกรมระบบปฏิบัติการพื้นฐาน (OS) 6) การติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ 7) การประยุกต์ใช้ระบบไอซีทีและวิธีการแก้ไขปัญหา และ 8) การประยุกต์ใช้งานแพลตฟอร์มเอไอเพื่อการศึกษา

2. ความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 1) การเข้าถึงเอไอที่เหมาะสมและคล่องตัว 2) การประเมินเอไอที่ค้นมาได้ 3) การใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ 4) การใช้เอไอในรูปแบบที่หลากหลาย 5) วิธีการค้นคืนเอไอที่เหมาะสม 6) การประเมินผลเอไอ 7) การใช้เอไอที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ 8) การใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง 9) การใช้งานโปรแกรม Web Browser, Search Engine, แพลตฟอร์มเอไอเพื่อการศึกษา และแอปพลิเคชันต่าง ๆ และ 10) แหล่งในการสืบค้นเอไอมาตรฐาน

3. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เอไอเพื่อการจัดการศึกษา องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 1) คุณภาพของเอไอจากแหล่งที่ทำการสืบค้น 2) การใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพ 3) การใช้เอไออย่างมีจริยธรรม 4) การเลือกใช้อี้อย่างเหมาะสม 5) การวิเคราะห์การใช้เอไอได้ 6) การสังเคราะห์เอไอที่สืบค้นได้อย่างเหมาะสม 7) การประเมินผลเอไอที่สืบค้นได้ 8) การใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพ 9) การใช้เอไออย่างสร้างสรรค์ และ 10) การใช้เอไออย่างมีวิจารณญาณ

4. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอเพื่อการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 1) การใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ 2) การใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ 3) กระบวนการผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไอ 4) การวิเคราะห์และออกแบบสื่อเอไออย่างสร้างสรรค์ 5) การสังเคราะห์สื่อเอไอ 6) การประเมินผลสื่อเอไอ 7) การพัฒนาแพลตฟอร์มเอไอสมัยใหม่ 8) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไออย่างมีวิจารณญาณ และ 9) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไออย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเอไอเพื่อพัฒนาการศึกษา องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1) การใช้งานโปรแกรมนำเสนอผลงาน 2) การสื่อสารเอไอเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน 3) การเลือกใช้เทคนิคการสื่อสารผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4) การสื่อสารเอไอที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน 5) การสื่อสารเอไอในด้านประโยชน์ 6) การสื่อสารเอไอและแนวโน้มการใช้งานที่เหมาะสม 7) การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเอไอให้มีประสิทธิภาพ และ 8) การประยุกต์ใช้เครื่องมือเอไอเพื่อการสื่อสารการศึกษา

6. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 11 รายการ ได้แก่ 1) การจัดการสื่อเอไอ 2) การเลือกเทคนิคการสื่อสารในการบริหารจัดการ 3) การจัดการด้านการเก็บรวบรวม 4) การจัดการด้านการตรวจสอบข้อมูล 5) การจัดการด้านการประมวลผลข้อมูล 6) การจัดการด้านการดูแลรักษาข้อมูล 7) การจัดการนำเข้าข้อมูลตามต้องการ 8) การจัดการด้านการรวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูล 9) การจัดการด้านการแยกประเภทของข้อมูลที่ต้องการ 10) การจัดการสื่อเอไอเกี่ยวกับการทำรายงาน และ 11) การป้องกันและตั้งกำแพงความปลอดภัยของข้อมูล

7. ความรู้เกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 1) การประเมินคุณค่า/คุณภาพของเอไอ 2) การวัดและประเมินผลเอไอ 3) การวิเคราะห์เชิงเอไอ 4) การสังเคราะห์เชิงเอไอ 5) กระบวนการประเมินค่าเอไอ 6) รูปแบบการประเมินค่า

เอไอที่เหมาะสม 7) การประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 8) การประเมินค่าเอไอในด้านความน่าเชื่อถือ และ 9) การประเมินค่าเอไอในด้านความทันสมัย

ตารางที่ 2 จำนวนองค์ประกอบด้านทักษะพิสัย

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการจาก แบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน
ด้านทักษะพิสัย	ทักษะเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ	8	8.298	6.215
	ทักษะเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ	10	15.106	16.104
	ทักษะเกี่ยวกับการใช้เอไอ	10	15.106	16.104
	ทักษะเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์ สื่อเอไอ	9	10.156	8.066
	ทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ	8	8.298	6.215
	ทักษะเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ	11	19.377	22.798
	ทักษะเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ	9	10.146	8.066
	รวม			83.568

จากตารางที่ 2 ประกอบด้วยรายการและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทักษะเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1) ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 2) ประกอบ ติดตั้ง และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 3) ติดตั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงหรืออุปกรณ์รอบข้างพร้อมไดร์เวอร์ 4) ติดตั้งโปรแกรมระบบปฏิบัติการพื้นฐาน (OS) 5) ติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ 6) ติดตั้งโปรแกรมสื่อสารเอไอ และ 7) แก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางไอซีที

2. ทักษะเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 1) เข้าถึงเอไอที่เหมาะสม 2) ประเมินเอไอที่ค้นมาได้ 3) ใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ 4) ใช้เอไอในรูปแบบที่หลากหลายและคล่องตัว 5) วิธีการค้นคืนเอไอที่เหมาะสม 6) ประเมินผลเอไอ 7) ใช้เอไอที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ 8) ใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง 9) ใช้งาน Search Engine และโปรแกรม Web Browser และ 10) แหล่งในการสืบค้นเอไอมาตรฐาน

3. ทักษะเกี่ยวกับการใช้เอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการใช้เอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 1) ทราบคุณภาพของเอไอจากแหล่งที่ทำการสืบค้น 2) ใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพ 3) ใช้เอไออย่างมีจริยธรรม 4) เลือกใช้เอไอที่เหมาะสม 5) วิเคราะห์การใช้เอไอได้ 6) สังเคราะห์เอไอที่สืบค้นได้อย่างเหมาะสม 7) ประเมินผลเอไอที่สืบค้นได้ 8) ใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพ 9) ใช้เอไออย่างสร้างสรรค์ และ 10) ใช้เอไออย่างมีวิจารณญาณ

4. ทักษะเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 1) ใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ 2) ใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ 3) ผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไอ 4) วิเคราะห์และออกแบบสื่อเอไออย่างสร้างสรรค์ 5) สังเคราะห์สื่อเอไอ 6) ประเมินผลสื่อเอไอ 7) พัฒนาแพลตฟอร์มเอไอสมัยใหม่ 8) ผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไออย่างมีวิจารณญาณ และ 9) ผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไออย่างมีประสิทธิภาพ

5. ทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1) ใช้งานโปรแกรมนำเสนอผลงาน 2) สื่อสารเอไอเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน 3) เลือกใช้เทคนิคการสื่อสารผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4) สื่อสารเอไอที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน 5) สื่อสารเอไอในด้านประโยชน์ 6) สื่อสารเอไอและแนวโน้มการใช้งานที่เหมาะสม 7) พัฒนารูปแบบการสื่อสารเอไอให้มีประสิทธิภาพ และ 8) สื่อสารเอไอเพื่อพัฒนาการศึกษา

6. ทักษะเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 11 รายการ ได้แก่ 1) จัดการสื่อเอไอ 2) เลือกเทคนิคการสื่อสารในการบริหารจัดการ 3) จัดการด้านการเก็บรวบรวม 4) จัดการด้านการตรวจสอบข้อมูล 5) จัดการด้านการประมวลผลข้อมูล 6) จัดการด้านการดูแลรักษาข้อมูล 7) จัดการนำเข้าข้อมูลตามต้องการ 8) จัดการด้านการรวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูล 9) จัดการด้านการแยกประเภทของข้อมูลที่ต้องการ 10) จัดการสื่อเอไอเกี่ยวกับการทำรายงาน และ 11) ป้องกันและตั้งค่าความปลอดภัยของข้อมูล

7. ทักษะเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 1) ประเมินคุณค่า/คุณภาพของเอไอ 2) วัดและประเมินผลเอไอ 3) วิเคราะห์เชิงเอไอ 4) สังเคราะห์เชิงเอไอ 5) กระบวนการประเมินค่าเอไอ 6) รูปแบบการประเมินค่าเอไอที่เหมาะสม 7) ประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 8) ประเมินค่าเอไอในด้านความน่าเชื่อถือ และ 9) ประเมินค่าเอไอในด้านความทันสมัย

ตารางที่ 3 จำนวนองค์ประกอบด้านจิตพิสัย

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการ จากแบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน
ด้านจิตพิสัย	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ	8	8.298	6.215
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ	10	15.106	16.104
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ	10	15.106	16.104

ตารางที่ 3 จำนวนองค์ประกอบด้านจิตพิสัย (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการ จากแบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน
ด้านจิตพิสัย	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและ การสร้างสรรคส์ื่อเอไอ	9	10.156	8.066
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ	8	8.298	6.215
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ สื่่อเอไอ	11	19.377	22.798
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่า เอไอ	9	10.146	8.066
รวม				83.568

จากตารางที่ 3 ประกอบด้วยรายการและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1) การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 2) การประกอบ ติดตั้ง และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 3) การติดตั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงหรืออุปกรณ์รอบข้างพร้อมไดรเวอร์ 4) การติดตั้งโปรแกรมระบบปฏิบัติการพื้นฐาน (OS) 5) การติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ 6) การแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางไอซีที 7) การประยุกต์ใช้เครื่องมือเอไอเพื่อการศึกษา และ 8) การใช้งานแพลตฟอร์มเอไอเพื่อการศึกษา

2. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 1) การเข้าถึงเอไอที่เหมาะสม 2) การประเมินเอไอที่ค้นมาได้ 3) การใช้เอไออย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ 4) การใช้เอไอในรูปแบบที่หลากหลาย 5) วิธีการค้นคืนเอไอที่เหมาะสม 6) การประเมินผลเอไอ 7) การใช้เอไอที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ 8) การใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง 9) การใช้งาน Search Engine และ โปรแกรม Web Browser และ 10) แหล่งในการสืบค้นเอไอมาตรฐาน

3. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 1) การใช้สารสนเทศโดยพิจารณาคุณภาพจากแหล่งสืบค้น 2) การใช้สารสนเทศอย่างมีประโยชน์ 3) การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม 4) การใช้สารสนเทศอย่างเหมาะสม 5) การวิเคราะห์การใช้สารสนเทศได้ 6) การสังเคราะห์สารสนเทศที่สืบค้นได้อย่างเหมาะสม 7) การประเมินผลสารสนเทศที่สืบค้นได้ 8) การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 9) การใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และ 10) การใช้สารสนเทศอย่างมีวิจรณ์ญาณ

4. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 1) การใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ 2) การใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ 3) กระบวนการผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไอ 4) การวิเคราะห์และออกแบบสื่อเอไออย่างสร้างสรรค์ 5) การสังเคราะห์สื่อเอไอ 6) การประเมินผลสื่อเอไอ 7) การพัฒนาแพลตฟอร์มเอไอสมัยใหม่ 8) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไออย่างมีวิจารณญาณ และ 9) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไออย่างมีประสิทธิภาพ

5. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1) การใช้งานโปรแกรมนำเสนอผลงาน 2) การสื่อสารเอไอเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน 3) การเลือกใช้เทคนิคการสื่อสารผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4) การสื่อสารเอไอที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน 5) การสื่อสารเอไอในด้านประโยชน์ 6) การสื่อสารเอไอและแนวโน้มการใช้งานที่เหมาะสม 7) การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเอไอให้มีประสิทธิภาพ และ 8) การพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อการศึกษา

6. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 11 รายการ ได้แก่ 1) การจัดการสื่อเอไอ 2) การเลือกเทคนิคการสื่อสารในการบริหารจัดการ 3) การจัดการด้านการเก็บรวบรวม 4) การจัดการด้านการตรวจสอบข้อมูล 5) การจัดการด้านการประมวลผลข้อมูล 6) การจัดการด้านการดูแลรักษาข้อมูล 7) การจัดการนำเข้าข้อมูลตามต้องการ 8) การจัดการด้านการรวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูล 9) การจัดการด้านการแยกประเภทของข้อมูลที่ถูกต้อง 10) การจัดการสื่อเอไอเกี่ยวกับการทำรายงาน และ 11) การป้องกันและตั้งค่าความปลอดภัยของข้อมูล

7. การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 1) การประเมินคุณค่า/คุณภาพของเอไอ 2) การวัดและประเมินผลเอไอ 3) การวิเคราะห์เชิงเอไอ 4) การสังเคราะห์เชิงเอไอ 5) กระบวนการประเมินค่าเอไอ 6) รูปแบบการประเมินค่าเอไอที่เหมาะสม 7) การประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 8) การประเมินค่าเอไอในด้านความน่าเชื่อถือ และ 9) การประเมินค่าเอไอในด้านความทันสมัย

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการตรวจสอบองค์ประกอบสามารถนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิทยาวิจัยสามเส้าด้านข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ซึ่งแสดงถึงวิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอดังนี้

3.1. วิธีการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครสามารถทำได้ 5 วิธี ได้แก่ 1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง

2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 3) การใช้กรณีศึกษา 4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ 5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่วนกิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เอไอ การศึกษาจากตัวแบบ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นต้น ในทางปฏิบัติควรมีการปรับใช้วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมโดยจะขึ้นอยู่กับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้นเป็นหลัก

3.2. กระบวนการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการ PIER ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การนำไปปฏิบัติ (Implement: I) 3) การประเมินผล (Evaluation: E) 4) การสะท้อนผล (Reflection: R) และ 5) การปรับปรุง (Improvement: I)

3.3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อสร้างองค์กรสมรรถนะสูงสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) การมีหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอทุกระดับ 2) การสนับสนุนทรัพยากรการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไออย่างเหมาะสม 3) การกำหนดตัวชี้วัดสมรรถนะเชิงเอไอที่สามารถประเมินสมรรถนะได้จริง 4) การกำกับติดตามและประเมินผลสมรรถนะเชิงเอไออย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ 5) การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เป็นต้น

อภิปรายผล

จากรายงานผลการวิจัยและบทสรุปที่กล่าวมาข้างต้นมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อชี้ให้เห็นประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยและผลงานวิชาการที่ผ่านมาได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้เอไอ 2) ด้านการใช้เอไอ 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือเอไอ และ 4) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงเอไอ ซึ่งเป็นไปตามกรอบของ NITC (2019) สำหรับการพัฒนาบุคลากรสำหรับการจัดการศึกษายุคเอไอ

2. องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอสำหรับการนำไปใช้งานประจำวัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022) และ Jafar and Keykha (2024) ที่พบว่า การมีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และเอไอสามารถทำให้ผู้ใช้เครื่องมือเอไอเพื่อการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มความสามารถและบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.2. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับ

การเข้าถึงเอไอสำหรับการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), Jafar and Keykha (2024) และ Marengo et al. (2024) ที่พบว่า การเข้าถึงเอไอเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับการค้นหา บันทึก และจัดเก็บข้อมูลสำหรับการนำไปใช้ให้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

2.3. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้เอไอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), Jafar and Keykha (2024), และ Mambile and Mwogosi (2025) ที่พบว่า ความสามารถและทักษะในการใช้เอไอเพื่อการศึกษาในองค์กรจะสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเชิงประจักษ์

2.4. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อเอไอสำหรับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมที่มีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), Marengo et al. (2024) และ Mambile and Mwogosi (2025) ที่พบว่า การผลิตและสร้างสรรค์สื่อเอไอเป็นความสามารถในการทำงานสำหรับการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ

2.5. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเอไอสำหรับการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือร่วมใจ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), และ Marengo et al. (2024) ที่กล่าวว่า การสื่อสารในยุคเอไอเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในปัจจุบันและอนาคต บุคลากรต้องสามารถสื่อสารเชิงเอไอได้ทุกรูปแบบสำหรับการทำงานและการสนับสนุนการบริการทางการศึกษา

2.6. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อเอไอสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), Marengo et al. (2024) และ Mambile and Mwogosi (2025) ที่พบว่า การจัดการสื่อเอไอเป็นการใช้กลยุทธ์อีกรูปแบบหนึ่งในการเป็นเครื่องมือสำหรับการทำงานและการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นบุคลากรต้องมีความสามารถในการจัดการเอไอที่เป็นระบบ

2.7. องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอ จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงเอไอ นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าเอไอสำหรับการรู้ถึงคุณประโยชน์และจรรยาบรรณเอไอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), Marengo et al. (2024) และ Mambile and Mwogosi (2025) ที่พบว่า

บุคลากรควรมีความสามารถในการแยกแยะคุณประโยชน์ของสื่อเอไอและความสามารถในการนำสื่อที่มีคุณภาพมาใช้งานสำหรับการพัฒนาองค์กรไปสู่ความยั่งยืน

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับบุคลากรทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเอไอ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios et al. (2022), Marengo et al. (2024), Jafar and Keykha (2024), และ Mambile and Mwogosi (2025) ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับบุคลากรในองค์กรยุคเศรษฐกิจเอไอเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและการนำไปใช้ในการทำงาน การเรียนรู้เชิงเอไอจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และเติบโตอย่างยั่งยืนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเอไอแบบพลิกโฉม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ประกอบไปกำหนดเป็นเกณฑ์/มาตรฐานประจำตำแหน่งสำหรับบุคลากรในระดับอุดมศึกษายุคเอไอ ซึ่งมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในแต่ละองค์ประกอบเป็นตัวบ่งชี้ โดยอาจจัดเป็นชุดฝึกสำหรับพัฒนาตนเองและองค์กรโดยจำแนกตามสมรรถนะของบุคลากรได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก ได้แก่ การใช้งานเอไอเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรในภาพรวม การใช้งานเอไอเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กรในภาพรวม และการใช้งานเอไอเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรในภาพรวม และ 2) สมรรถนะตามสายงาน ได้แก่ ทักษะเชิงเอไอสำหรับการสนับสนุนภารกิจตามสายงาน ความสามารถเชิงเอไอสำหรับการพัฒนาสายงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาทักษะให้เท่าทันต่อการพลิกโฉมทางการศึกษา

2. การนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจากผลการวิจัยไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้นทั้งในเชิงกายภาพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน อีกทั้งรูปแบบในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงเอไอก็สามารถปรับปรุงรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการตามความเหมาะสมได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอโดยพัฒนาเป็นชุดฝึกปฏิบัติการเฉพาะทางที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้จัดการศึกษาอย่างแท้จริง

2. ควรศึกษาปัจจัยเชิงบวกที่นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอเพื่อนำข้อมูลมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มเอไอสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงเอไอสำหรับการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและมุ่งมั่นพัฒนาไปสู่สากล

รายการอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562. สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2566). นวัตกรรมทางการศึกษา: องค์ประกอบและกลไกการพัฒนาศาสนาบันการศึกษาไทยสู่สากล. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้*, 3(2), 161–179. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jeil/article/view/261444>
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ และสุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล. (2565). แนวทางพัฒนาระบบไอซีทีเพื่อการจัดการนวัตกรรมการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในประเทศไทย. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้*, 2(2), 109–130. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jeil/article/view/256696>
- Aad, S., & Hardey, M. (2025). Generative AI: hopes, controversies and the future of faculty roles in education. *Quality Assurance in Education*, 33(2), 267-282. <https://doi.org/10.1108/QAE-02-2024-0043>
- Agila-Palacios, M.V., Muñoz-Repiso, A.G.-V., & Ramírez-Montoya, M.S. (2022). Influence of active methodologies: projects and cases in the development of AI competences with mobile devices. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 14(3), 1007-1020. <https://doi.org/10.1108/JARHE-05-2020-0149>
- Guo, M., Gu, M., & Huo, B. (2025). The impacts of automation and augmentation AI use on physicians' performance: an ambidextrous perspective. *International Journal of Operations & Production Management*, 45(1), 114-151. <https://doi.org/10.1108/IJOPM-06-2023-0509>
- Holmes, J., Moraes, O.R., Rickards, L., Steele, W., Hotker, M., & Richardson, A. (2022). Online learning and teaching for the SDGs – exploring emerging university strategies. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(3), 503-521. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2020-0278>

- Jafari, F., & Keykha, A. (2024). Identifying the opportunities and challenges of artificial intelligence in higher education: a qualitative study. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 16(4), 1228-1245. <https://doi.org/10.1108/JARHE-09-2023-0426>
- Lee, J.J., & Meng, J. (2021). Digital competencies in communication management: a conceptual framework of Readiness for Industry 4.0 for communication professionals in the workplace. *Journal of Communication Management*, 25(4), 417-436. <https://doi.org/10.1108/JCOM-10-2020-0116>
- Mambile, C., & Mwogosi, A. (2025). Transforming higher education in Tanzania: unleashing the true potential of AI as a transformative learning tool. *Technological Sustainability*, 4(1), 51-76. <https://doi.org/10.1108/TECHS-03-2024-0014>
- Marengo, A., Pagano, A., Pange, J., & Soomro, K.A. (2024). The educational value of artificial intelligence in higher education: a 10-year systematic literature review. *Interactive Technology and Smart Education*, 21(4), 625-644. <https://doi.org/10.1108/ITSE-11-2023-0218>
- National Information Technology Committee. (2019). *The essential digital competencies for undergraduate students in Thai higher education institutions*. Retrieved 2025, April 3, from <https://www.incits.org/>.
- Oladimeji, O.O. (2023). Machine learning in smart health research: A bibliometric Analysis. *International Journal of information Science and management*, 21(1), 117–126. <https://doi.org/10.22034/ijism.2022.1977616.0>
- Sahu, A.K., & Raut, R.D. (2024). Benchmarking quality characteristics for road-mapping sustainability of higher educational institutes and capping Indian portfolio. *Benchmarking: An International Journal*, 31(9), 3154-3189. <https://doi.org/10.1108/BIJ-09-2022-0589>
- Wang, Y.-H., & Lin, G.-Y. (2023). Exploring AI-healthcare innovation: natural language processing-based patents analysis for technology-driven roadmapping. *Kybernetes*, 52(4), 1173-1189. <https://doi.org/10.1108/K-03-2021-0170>
- Yadav, A.K.S. (2022). The essential skills and competencies of LIS professionals in the digital age: alumni perspectives survey. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 71(8/9), 837-856. <https://doi.org/10.1108/GKMC-03-2021-0049>

ไฮกุ : เครื่องมือการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา

กิตติวัฒน์ แฝงบุญ^{1*} และ ณัฐพล มีแก้ว²

^{1, 2} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*ผู้ประสานงาน: kittiwat.f@kkumail.com

วันรับบทความ: 4 กุมภาพันธ์ 2568 วันแก้ไขบทความ: 21 พฤศจิกายน 2568 วันตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การนำบทกวีไฮกุ ซึ่งเป็นศิลปะการประพันธ์ของญี่ปุ่น มาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา เป็นการอาศัยลักษณะเด่นของไฮกุในการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาที่มีอยู่จำนวนมาก และช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ไฮกุเป็นบทกวีสั้นที่มีฉันทลักษณ์แบบ 5-7-5 พยางค์ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจับใจความ และการเชื่อมโยงความรู้ โดยในบทความได้นำเสนอประวัติความเป็นมาของไฮกุ ฉันทลักษณ์ การเสริมสร้างความสุขและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ขั้นตอนการนำบทประพันธ์ไฮกุไปใช้ในห้องเรียนสังคมศึกษา และตัวอย่างกิจกรรมการนำไฮกุมาใช้ในห้องเรียนวิชาสังคมศึกษา 5 สาระ ประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

คำสำคัญ: ไฮกุ บทกวี สังคมศึกษา

Haiku: Learning Tool in Social Studies

Kittiwat Fangbun^{1*} and Nattapon Meekaew²

^{1, 2} Faculty of Education, Khon Kaen University

*Corresponding author: kittiwat.f@kkumail.com

Received: 4 January 2025

Revised: 21 November 2025

Accepted: 17 December 2025

Abstract

This article explores the potential of haiku, a distinctive form of Japanese poetic art, as an innovative tool for promoting effective learning management in social studies education. The integration of Haiku aims to enhance students' ability to concisely summarize complex and extensive social studies content while simultaneously fostering creativity, analytical thinking, and comprehension skills within the instructional context. Haiku, characterized by its concise 5–7–5 syllabic structure, serves as a medium to develop learners' capacity for critical analysis, synthesis of knowledge, and appreciation of language aesthetics. The paper discusses the historical background and prosody of haiku, its contributions to improving students' well-being and academic development, and practical strategies for classroom implementation. Furthermore, it presents illustrative examples of haiku-based learning activities aligned with the five core strands of social studies: (1) Religion, Morality, and Ethics; (2) Civics, Culture, and Living in Society; (3) Economics; (4) History; and (5) Geography.

Keywords: Haiku, Poetry, Social Studies

บทนำ

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีเนื้อหากว้างและมีจำนวนมาก โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไว้ 5 มาตรฐาน และ 61 ตัวชี้วัด แบ่งออกเป็น 5 สาระ ประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง และการดำรงชีวิต สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ดังนั้นจึงเกิดอุปสรรคในการจัดการเนื้อหาที่มีจำนวนมากและการทบทวนเนื้อหาที่ไม่ทันเวลา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาและวิชาประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน และเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การนำ “ไฮกุ” ซึ่งเป็นรูปแบบบทประพันธ์ของญี่ปุ่นที่มีลักษณะกระชับและเน้นการสื่อความหมายอย่างลึกซึ้ง การใช้คำจำนวนจำกัดเพียง 17 พยางค์ (จัดเป็น 3 บรรทัด 5-7-5 พยางค์) เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ที่มีความหมาย วิธีการนี้จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการสรุปเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการอ่านไฮกุช่วยลดความกำกวมและเพิ่มความชัดเจนในการทำ ความเข้าใจสาระสำคัญ (Hitsuwari & Nomura, 2025) และยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการคิด วิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของการเรียนการสอนสังคมศึกษา การนำไฮกุมาปรับใช้ในห้องเรียนจึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปความและเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างลึกซึ้ง

บทประพันธ์ไฮกุ (Haiku)

ไฮกุเป็นเป็นบทกวีญี่ปุ่นที่มีเพียงสามบรรทัดและกำหนดจำนวนพยางค์ในแต่ละบรรทัด เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่เหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

ความเป็นมาของไฮกุ

ไฮกุ เดิมทีถอดแบบมาจากบทร้อยกรอง เร็งเงะ (Renga) ที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 9 ถึง 12 ซึ่งเร็งเงะเป็นบทประพันธ์ที่ใช้สำหรับการให้ความรู้ด้านศาสนาและศึกษาวิถีความเป็นอยู่ของผู้คนภายในราชสำนัก โดยเฉพาะ ลักษณะของการเขียนเป็นความเรียงขนาดยาวต่อเนื่องกัน ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 16 คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่เริ่มให้ความสนใจงานประพันธ์ที่เป็นบทร้อยกรองมากขึ้น โดยงานประพันธ์ของกลุ่มชนชั้นล่าง หรือ ไฮไค (Haikai) เริ่มเข้ามาแทนที่งานเร็งเงะ และได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วภายในราชสำนักรวมถึงประชาชนทั่วไป ไฮไคเป็นบทประพันธ์หนึ่งที่มีลักษณะการเขียนต่อเนื่อง รูปแบบงานประพันธ์ไฮไค คือ ไม่มีข้อจำกัดของเนื้อหา สามารถสร้างสรรค์คำได้อย่างอิสระ นำเสนอแนวคิดได้ตามจินตนาการของผู้ประพันธ์ งานประพันธ์ในช่วงนี้เริ่มมีความหลากหลายของเนื้อหาเพิ่มขึ้น โดยทั่วไปงานประพันธ์ประเภทไฮไคจะประเด็นเนื้อหากล่าวถึงความ เป็นอยู่ของสังคม โดยจะมีการแทรกอารมณ์ของความตลกขบขัน ถ้อยคำเย้ยหยัน คำประชดประชัน และ ส่อเสียด ทั้งหมดนี้กลายเป็นลักษณะเด่นเฉพาะที่เกิดขึ้นในงานประพันธ์ไฮไค (ซาฮิฮุโน นิติภาค, 2558) ต่อมา

อาจารย์มัดชูโอะ บะโชะ (Basho Matsuo) ผู้ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1644 ถึง ค.ศ. 1694 ตรงกับสมัยเอโดะ (Edo) ของจักรวรรดิญี่ปุ่น เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สุดที่ได้คิดค้นและดัดแปลงบทร้อยกรองให้สั้นและกระชับกว่าเดิมให้ เรียกว่า ไฮกุ (Haiku) โดยมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ลึกซึ้งของพระพุทธศาสนานิกายเซ็น ซึ่งมีความเชื่อเรื่องความเรียบง่าย ความสันโดษ ความพอเพียง และการไม่ยึดติดกับสิ่งใดในโลก โดยอาจารย์บะโชะนิยมสอนลูกศิษย์ให้แต่งบทประพันธ์ขึ้นมาแบบฉับพลันเมื่อเกิดความรู้สึกที่ดีต่อภาพของธรรมชาติที่เห็นตรงหน้า โดยไม่ต้องปรุงแต่งบทกวีด้วยถ้อยคำสวยหรูใด ๆ ไฮกุจึงได้รับความนิยมอย่างมากและต่อเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้ ในปัจจุบันบทกวีไฮกุยังคงมีรูปแบบคล้ายยุคดั้งเดิม กล่าวคือ มีการเน้นการสังเกตธรรมชาติรอบตัว สิ่งเรียบง่ายที่อยู่รอบตัว ใช้คำพูดง่าย ๆ เพื่อสื่อความหมาย ไม่มีความซ้อนเร้นอยู่ในบทกวี เป็นเสมือนการหยิบภาพธรรมชาติออกมาเพื่อบอกกล่าวเป็นบทประพันธ์ มีเพียงภาพในชั่วขณะที่มองเห็นตรงหน้าเท่านั้น (ยงยุทธ ขำคง, 2565)

ความหมายของไฮกุ

MasterClass (2022) กล่าวว่า ไฮกุเป็นรูปแบบหนึ่งของบทกวีญี่ปุ่นที่ประกอบด้วยวรรคสั้น ๆ ไม่มีสัมผัส และมักสื่อถึงภาพธรรมชาติ ไฮกุอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามลักษณะของบทกวีสั้น ๆ แต่รูปแบบที่พบบ่อยที่สุดคือบทกวีสามบรรทัด โดยมีจำนวนพยางค์ตามลำดับเป็น 5-7-5

ยงยุทธ ขำคง (2565) กล่าวว่า ไฮกุเป็นบทกวีสั้นของญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากแทบทุกประเทศบนโลก บทกวีที่มีเพียง 17 พยางค์ โดยแบ่งเป็น 3 บรรทัด บรรทัดแรก 5 พยางค์ บรรทัดสอง 7 พยางค์ และบรรทัดสาม 5 พยางค์ แต่กลับได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะในแวดวงการศึกษาที่ครูและอาจารย์นิยมนำไฮกุมาเสริมในการสอนภาษาและนำไฮกุมาเล่นเป็นเกมเพื่อสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้เรียน

มนฤดี สารใจ (2566) กล่าวว่า บทกวีไฮกุหมายถึงบทกวีที่ประกอบด้วยพยางค์ 17 พยางค์ เขียนเป็น 3 บรรทัด บรรทัดละ 5 พยางค์ 7 พยางค์ และ 5 พยางค์ และไม่มีคำอธิบายมากเกินไป บทกวีไฮกุถูกกำหนดให้เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อความพัฒนาความตระหนักรู้ทางภาษาอังกฤษและการเรียนรู้ภาษา บทกวีไฮกุจะแสดงรายการคำอธิบายในบริบทสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์ และเอื้อต่ออารมณ์แก่ผู้เรียนในการเรียน

จากดังกล่าว สรุปได้ว่า ไฮกุเป็นบทประพันธ์จากประเทศญี่ปุ่นที่สั้นกระชับและมีการถ่ายทอดความรู้สึก มีฉันทลักษณ์ในการเขียนที่ง่าย คือ 5-7-5 โดยในบรรทัดที่ 1 มี 5 พยางค์ บรรทัดที่ 2 มี 7 พยางค์ และบรรทัดที่ 3 มี 5 พยางค์ จากฉันทลักษณ์ที่ง่าย ไฮกุจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน เช่น การสอนภาษา การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นต้น

วิธีเขียนบทประพันธ์ไฮกุ

การแต่งเขียนไฮกุแบบดั้งเดิมที่เป็นภาษาญี่ปุ่นนั้นจะใช้คำจำนวน 17 คำ มี 3 บรรทัด แบ่งเป็น 5-7-5 องค์ประกอบสำคัญในการแต่งกลอนไฮกุ ได้แก่ 1) การใช้จำนวนคำ (word count) 2) การใช้คำบ่งบอก

ฤดูกาล (season words) และ 3) การจบแบบหักมุม (twist ending) (วิยะดา พรหมจิตต์ และคณะ, 2564) และเพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาที่มุ่งเน้นการนำกลอนไฮกุมาใช้ในการสรุปเนื้อหาที่เรียน ผู้เขียนจึงได้เลือกใช้เพียงองค์ประกอบสำคัญของกลอนไฮกุ คือการใช้จำนวนคำ (word count) หรือนับหลักของกลอนไฮกุที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบทกวีที่สั้นที่สุดในโลกมาประยุกต์ใช้ โดยจะมีการใช้จำนวนคำทั้งสิ้น 17 คำ แบ่งเป็น 3 วรรค คือ 5-7-5 โดยแบ่งเป็น บรรทัดที่ 1 มี 5 คำ บรรทัดที่ 2 มี 7 คำ และบรรทัดที่ 3 มี 5 คำ

○ ○ ○ ○ ○ (5)

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ (7)

○ ○ ○ ○ ○ (5)

ตัวอย่างบทประพันธ์ไฮกุในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา

มวลชนมีส่วนร่วม

เลือกผู้นำปกครองบ้านเมือง

ประชาธิปไตย

(อักษรเจริญทัศน์, 22 มิถุนายน 2567)

บทประพันธ์ไฮกุในการเสริมสร้างความสุขและพัฒนาการเรียนรู้

การนำบทประพันธ์ไฮกุไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นว่าบทประพันธ์ไฮกุนั้นสามารถเสริมสร้างความสุขและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ดังจะเห็นได้จากข้อสรุปทางการศึกษาของนักวิชาการดังต่อไปนี้

ยงยุทธ ขำคง (2565) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของนักศึกษาในการเรียนรู้ผ่านการใช้บทประพันธ์ไฮกุ โดยมีการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับบทกวีไฮกุและการประพันธ์ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มออนไลน์ (แอปพลิเคชัน LINE) สะท้อนให้เห็นถึงความรักในการเรียนภาษาอังกฤษ และการเปิดใจกว้างเพียงพอที่จะแสดงออกด้วยการเขียนบทกวีความรู้สึกของความเป็นมิตรและการรวมกลุ่มของคนที่มีใจ และคอยสนับสนุนพลังทางบวกให้แก่กันและกัน โดยถ่ายทอดออกมาโดยใช้ไฮกุเป็นสื่อกลาง แม้ในท่ามกลางความตึงเครียดทางอารมณ์ที่ต้องกักตัวอยู่แต่ในบ้านแคบ ๆ ในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคระบาด สิ่งนี้คือเสน่ห์และจุดเด่นของไฮกุ ซึ่งสอดคล้องกับ สภาการศึกษา (15 เมษายน 2567) ที่ได้นำเสนอเทคนิคการสร้างความสุขในห้องเรียน ประกอบด้วย 1) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้น เพื่อช่วยเสริมสภาพแวดล้อมเชิงบวกใน

ห้องเรียนและช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น และ 2) การให้อิสระนักเรียนในการแสดงความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกว่าตนเองมีมุมมองอย่างไร หรือมีความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอย่างไร

วิยะดา พรหมจิตต์ และคณะ (2564) ได้กล่าวถึงเป้าหมายในการเขียนบทกวีไฮกุ ว่าเป็นการเขียนเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และความคิดผ่านบทประพันธ์ นอกจากภาษาที่มีเสน่ห์ในบทกวีไฮกุแล้ว กระบวนการจินตภาพที่ปรากฏในบทกวี ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บทกวีไฮกุมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เมื่ออ่านบทกวีบทนั้นจบ ก็จะปรากฏภาพขึ้นในใจของผู้อ่าน ซึ่งเป็นได้ทั้งภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง หลายคนคิดว่าการแต่งบทกวีเป็นเรื่องยาก เพราะต้องคัดกรองคำและต้องมีสัมผัสให้ตรงตามฉันทลักษณ์ ซึ่งบางฉันทลักษณ์มีหลายบรรทัดในหนึ่งบท ทำให้หลายคนที่ต้องการแต่งบทกวีไม่สนุกกับการแต่งบทกวี ในฐานะผู้สอนวรรณคดีเห็นว่าไฮกุ มีวิธีการแต่งที่ไม่ยาก ฉะนั้นจึงนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนในวิชาพื้นฐานทางวรรณคดี เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าการแต่งบทกวีไม่ใช่เรื่องยาก ผลปรากฏว่าผู้เรียนสามารถแต่งบทกวีไฮกุได้ และสนุกกับการแต่งบทกวีไฮกุเหล่านั้น

Sulastri et al. (2022) ได้นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ไฮกุเป็นเครื่องมือสะท้อนการเรียนรู้ผ่านมุมมองของนักเรียน ว่าการใช้ไฮกุเป็นเครื่องมือมีผลในเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการสะท้อนการเรียนรู้ ไฮกุได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ และเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนุกและน่าสนใจ ครูจึงสามารถใช้ไฮกุเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในการเขียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานเขียนเชิงสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า บทประพันธ์ไฮกุที่มีรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ง่าย สามารถนำไปใช้ในห้องเรียนและช่วยเสริมสร้างความสุขในห้องเรียน โดยการประพันธ์ไฮกุทำให้ผู้เรียนมีจินตนาการและเกิดความรู้สึกเชิงบวก ร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนบทประพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มจะสามารถสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานได้ในห้องเรียนและช่วยพัฒนาการคิดของผู้เรียนได้

การสอนบทประพันธ์ไฮกุในห้องเรียน

การสอนบทประพันธ์ไฮกุในห้องเรียน ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการแต่งกลอนไฮกุไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้ นักเรียนบางคนอาจพบปัญหาในการเขียนบทกวีไฮกุ ซึ่งบทแรกอาจใช้เวลานานกว่าจะสำเร็จ ดังนั้น ผู้สอนควรทำให้กระบวนการแต่งไฮกุง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้ มนฤดี สารใจ (2566) ได้เสนอแนวทางการสอนโดยใช้กลอนไฮกุสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยประยุกต์จากแนวคิดของ Atsushi Iida (Iida, 2010) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนแนวคิดของไฮกุ ขั้นนี้เป็นการเริ่มต้นศึกษารูปแบบงานประพันธ์ไฮกุ ผ่านการมอบหมายภาระงาน เริ่มจากการสอนวิธีการตีความสาระที่ของสารที่กำหนดให้ตามแนวคิดไฮกุ มุ่งเน้นการจินตนาการถึงภาพของสิ่งที่นักเรียนสังเกตเห็นในความคิดจากการตีความสาร อธิบายปฏิกิริยาของตนเองที่เกิดขึ้นทันทีอย่างเป็นธรรมชาติ โดยวัตถุประสงค์หลักของขั้นนี้ คือการพัฒนากระบวนการจินตภาพในฐานะผู้อ่าน และการแสดงออกของตนเองบนพื้นฐานของประสบการณ์ ซึ่งนักเรียนต้องรับรู้ถึงเป้าหมายนี้

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลสำหรับไฮกุ ขั้นนี้ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมโดยให้นักเรียนออกไปนอกห้องเรียนและหาสถานที่ที่ตนเองอยากนั่งเพื่อสัมผัสธรรมชาติและสภาพแวดล้อมในสภาพจริง แล้วประมวลจินตนาการของตนเองให้ชัดเจนขึ้น แล้วจึงรวบรวมข้อมูลจินตนาการเหล่านั้น ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรม อยู่ระหว่าง 10 - 20 นาที การสนับสนุนการรวบรวมข้อมูลนั้น กระทำโดยใช้คำถามให้ผู้เรียนตอบ โดยคำถามสำคัญ ประกอบด้วย 1) เห็นและได้ยินอะไรบ้าง และ 2) ได้กลิ่นหรือรสชาติอะไรบ้างรู้สึกอย่างไร คำถามเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงตนเองกับช่วงเวลาและสถานที่เฉพาะ รวมถึงนำแนวคิดของธรรมชาติเข้ามาผสมผสานกับเสียงภายในของตนเอง โดยควรสนับสนุนให้นักเรียนได้เก็บรวบรวมข้อมูลและสังเกตสิ่งต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดผ่านการตอบคำถามข้างต้น

ขั้นที่ 3 การแต่งบทกวีไฮกุ ขั้นนี้นักเรียนจะต้องนำข้อมูลที่สังเกตและรวบรวมได้ในขั้นที่ 2 มาใช้ในการเขียนบทกวีไฮกุบทแรก แม้ว่าพวกเขาจะได้รับความรู้มากมายจากขั้นตอนก่อนหน้านี้ แต่บางคนอาจยังไม่รู้ว่าจะเริ่มแต่งไฮกุอย่างไร ผู้สอนจึงควรกระตุ้นให้นักเรียนระบุสิ่งที่พวกเขาต้องการจะสื่อ หรือข้อความที่พวกเขาต้องการถ่ายทอด นักเรียนสามารถอภิปรายกันในกลุ่มย่อยหรือทั้งชั้นเรียนเกี่ยวกับวิธีที่ประสบการณ์ที่รวบรวมมาได้ เพื่อช่วยพัฒนาน้ำเสียงของตนเองในฐานะผู้เขียน (Author's Tone) และเลือกคำที่เหมาะสมมาใช้เพื่อสร้างการเชื่อมโยงระหว่างความคิด คำพูด และชีวิตในการแต่ง การปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างของไฮกุ ซึ่งมีลำดับพยางค์ 5-7-5 จะทำให้นักเรียนต้องเลือกคำศัพท์ที่หลากหลายและเหมาะสม ในส่วนนี้ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนตรวจสอบคำต่าง ๆ โดยเฉพาะคำพ้องความ (คำไวพจน์) ซึ่งเป็นหนึ่งในเทคนิคสำคัญสำหรับการสร้างสรรค์บทกวีไฮกุ

ขั้นที่ 4 กิจกรรมกลุ่ม ขั้นนี้เป็นการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เมื่อผู้เรียนทุกคนแต่งบทกวีไฮกุเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้แบ่งปันและเปรียบเทียบผลงานของตนกับเพื่อน ๆ โดยนักเรียนแต่ละคนจะได้มีโอกาสทำความเข้าใจความคิดของผู้แต่งและการสื่อความ หากการตีความของผู้อ่านสอดคล้องกับเจตนาของผู้แต่ง ก็ถือว่าบทกวีไฮกุนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้อง แต่ถ้าผู้อ่านไม่สามารถจินตนาการถึงความคิดหรือสถานการณ์ที่บทกวีไฮกุสื่อความได้ ผู้แต่งจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงบทกวีของตนเองให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ขั้นนี้เป็นขั้นการวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการประเมินความสามารถในแต่งบทกวีไฮกุ จำเป็นต้องพิจารณาทั้งความสม่ำเสมอในการใช้หลักเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์และความคล่องแคล่วของการแสดงความคิดสร้างสรรค์ จึงกล่าวได้ว่า นอกจากการประเมินบทประพันธ์ไฮกุตามเกณฑ์ด้านการจัดระเบียบและหลักภาษาแล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาด้าน น้ำเสียงของผู้แต่ง (Author's Tone) ที่เป็นเสียงส่วนตัวของผู้เรียน รวมถึงกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนด้วย

การสอนบทประพันธ์ไฮกุในห้องเรียนสังคมศึกษา

จากแนวทางการการสอนบทประพันธ์ไฮกุในห้องเรียน ผู้เขียนได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นต้นแบบในการออกแบบการสอนบทประพันธ์ไฮกุในห้องเรียนสังคมศึกษา มี 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนแนวคิดของไฮกุ ขั้นนี้ ครูผู้สอนอธิบายว่าไฮกุเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดและความรู้สึกส่วนตัวผ่านการสังเกตสิ่งรอบตัวและเชื่อมโยงกับธรรมชาติ หรือเหตุการณ์สำคัญในวิชาสังคมศึกษา ให้คำแนะนำการใช้ไฮกุในการแสดงความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางสังคม หรือคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งไฮกุเพื่อสะท้อนถึงความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูลสำหรับไฮกุ ขั้นนี้ เป็นขั้นที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยครูสามารถมอบหมายภาระงานให้นักเรียนไปสำรวจสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งการลงพื้นที่จริงหรือการเยี่ยมชมออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับไฮกุ

ขั้นที่ 3 การแต่งบทกวีไฮกุ ขั้นนี้ นักเรียนจะนำข้อมูลจากการสำรวจมาแต่งไฮกุ โดยเน้นความเชื่อมโยงระหว่างประเด็น การเรียนรู้และความรู้สึกส่วนตัว นักเรียนอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองสังเกตเห็นและการเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสม ในการแสดงความหมายของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ ครูผู้สอนช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ โดยแนะนำการเลือกคำพ้องความหมายหรือคำที่สร้างภาพในจินตนาการ

ขั้นที่ 4 กิจกรรมกลุ่ม ขั้นนี้ ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมคู่เพื่อแบ่งปันและแลกเปลี่ยนบทกวีไฮกุในกลุ่ม โดยเพื่อนในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายและการตีความ นักเรียนอภิปรายว่าบทประพันธ์ของนักเรียนสามารถสะท้อนความรู้หรือมุมมองเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ได้อย่างไร

ขั้นที่ 5 การประเมินผล ขั้นนี้ ครูผู้สอนทำการประเมินบทกวีไฮกุโดยใช้เกณฑ์ที่สะท้อนถึงการเรียนรู้ในหัวข้อหรือเรื่องที่ครูต้องการ ได้แก่ 1) ความถูกต้องของฉันทลักษณ์ 2) ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา และ 3) การเลือกใช้คำและความคิดสร้างสรรค์

แบบประเมินบทประพันธ์ไฮกุ

- 1) ความถูกต้องของฉันทลักษณ์
- 2) ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา
- 3) การใช้คำและความคิดสร้างสรรค์

คะแนนรวม

คิดเป็นร้อยละ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาพที่ 1 แบบประเมินบทประพันธ์ไฮกุ

ที่มา : ปรับจาก Bogina and Roberts (2005)

ตัวอย่างกิจกรรมการใช้บทประพันธ์ไฮกุในวิชาสังคมศึกษา

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาสามารถนำบทประพันธ์ไฮกุไปใช้ในห้องเรียนเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การสรุปความ และความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสุนทรีย์ โดยสามารถยกตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของวิชาสังคมศึกษาและบทประพันธ์ไฮกุได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการใช้บทประพันธ์ไฮกุในวิชาสังคมศึกษา

สาระการเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	- กิจกรรมปริศนาคำทาย โดยใช้ในเนื้อหา เรื่อง พุทธสาวก พุทธสาวิกา ตัวอย่าง ให้นักเรียนแต่งบทประพันธ์ไฮกุที่สื่อถึงพุทธสาวก พุทธสาวิกาตามตัวอย่างที่ได้รับ โดยมีกติกาสำคัญคือในบทประพันธ์ของนักเรียนต้องไม่มีชื่อของพุทธสาวก พุทธสาวิกาตามตัวอย่าง และครูผู้สอนรวบรวมบทประพันธ์เป็นปริศนาคำทาย ตัวอย่างบทประพันธ์ไฮกุ เทศนาสั่งสอน ตั้งสวนโมกขพลาราม แต่งตำรามากมาย - ครูผู้สอนสามารถนำไปเป็นปริศนาคำทายให้นักเรียนตอบ โดยจากบทประพันธ์ข้างต้นได้กล่าวถึง พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการใช้บทประพันธ์ไฮกุในวิชาสังคมศึกษา (ต่อ)

สาระการเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	- กิจกรรมไฮกุสุนทรียะวัฒนธรรม ให้นักเรียนประพันธ์ไฮกุเกี่ยวกับ วัฒนธรรมประเพณีของไทย 4 ภาค แล้ววาดภาพประกอบตกแต่ง ให้สวยงาม โดยครูจัดพื้นที่ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์และแสดงผลงาน ตัวอย่างบทประพันธ์ไฮกุ ชักพระออกพรรษา ความเชื่อพราหมณ์ปรับสู่พุทธ สังคมการเกษตร - บทประพันธ์ข้างต้นกล่าวถึงประเพณีชักพระซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของพุทธศาสนิกชนทางภาคใต้
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	กิจกรรมไฮกุสรุประบบเศรษฐกิจ หลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาข้อดี และข้อเสียของระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ แล้ว ครูให้นักเรียน ประพันธ์ไฮกุเพื่อสรุปเนื้อหาของระบบเศรษฐกิจในรูปแบบตาราง เปรียบเทียบ ตัวอย่างบทประพันธ์ไฮกุ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ตามกลไกราคา แรงจูงใจและความเหลื่อมล้ำ สินค้าคุณภาพ ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เกิดการทุจริต สวัสดิการไม่เหลื่อมล้ำ ไม่จูงใจลงทุน ระบบเศรษฐกิจแบบผสม เอกชนร่วมรัฐ ลดการผูกขาดและเหลื่อมล้ำ ผสมผสานสองระบบ

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการใช้บทประพันธ์ไฮกุในวิชาสังคมศึกษา (ต่อ)

สาระการเรียนรู้	ตัวอย่างกิจกรรม
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	กิจกรรมสะท้อนภาพความรู้สึก นักเรียนประพันธ์ไฮกุสะท้อนความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เช่น สงครามโลกครั้งที่ 1 สงครามโลกครั้งที่ 2 สงครามเย็น เป็นต้น ตัวอย่างบทประพันธ์ไฮกุ สะท้อนภาพความรู้สึกต่อเหตุการณ์สงครามเย็น ชัดแย้งอุดมการณ์ บาดเจ็บล้มตายโดยไม่รู้ โลกนี้ช่างขบขัน
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	กิจกรรมรณรงค์รักษ์โลกอย่างนักกวีไฮกุ นักเรียนประพันธ์ไฮกุเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เช่น หลักร 7R พร้อมทั้งวาดภาพประกอบและจัดแสดงผลงานทั้งเป็นรูปแบบป้ายประชาสัมพันธ์และรูปแบบออนไลน์ ตัวอย่างบทประพันธ์ไฮกุ Refuse ง่ายนิดเดียว ปฏิเสธหลอดพลาสติก ก็ดื่มได้เหมือนกัน

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า บทประพันธ์ไฮกุสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ใช้ในห้องเรียนสังคมศึกษาได้อย่างหลากหลายวิธี ครูผู้สอนอาจจะใช้บทประพันธ์ไฮกุในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจหรือเป็นการเปิดประเด็นในหัวข้อที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นสอน หรือขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถใช้บทประพันธ์ไฮกุในการให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาที่ครูกำหนดให้ และประพันธ์ไฮกุเพื่อนำเสนอมุมมองหรือความรู้สึก หรือตามวัตถุประสงค์ที่ครูต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และในขั้นสรุปบทเรียน ครูผู้สอนสามารถประเมินความความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของนักเรียนผ่านบทประพันธ์ไฮกุของนักเรียนได้ เนื่องด้วยการประพันธ์ไฮกุ นักเรียนต้องสรุปเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบ 3 บรรทัด 5-7-5 จะเป็นการให้นักเรียนประมวลความรู้แล้วสรุปเป็นบทประพันธ์ไฮกุ

บทสรุป

ไฮกุ เป็นศิลปะการประพันธ์กวีของญี่ปุ่นที่มีความกระชับและลึกซึ้ง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ไฮกุช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสรุปความ และความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งไม่เพียงช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา เช่น ศาสนา ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ ผ่านการสรุปเป็นบทประพันธ์ไฮกุแล้ว แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงความรู้สึกส่วนตัวกับประเด็นทางสังคมผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนออกแบบให้ การนำไฮกุมาใช้ในชั้นเรียน เช่น การเขียนบทกวีที่สะท้อนความรู้สึกต่อเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ การประพันธ์ไฮกุเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือการใช้ไฮกุในการสรุปประเด็นสำคัญของระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น จะทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษากับชีวิตจริงได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและส่งเสริมความเข้าใจในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย ด้วยเหตุนี้การประยุกต์ใช้ไฮกุในห้องเรียนสังคมศึกษาจึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

รายการอ้างอิง

- ชาอีฐิน นิติภาค. (2558). สีสันงานประพันธ์ดั้งเดิมจากแดนอาทิตย์อุทัยสู่สังคมปัจจุบัน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(1). 75-81. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/53510>
- มนฤดี สารใจ. (2566). ผลของการใช้กลอนไฮกุที่มีต่อความสามารถทางด้านการเขียนย่อความเชิงพรรณนา สำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา]. UP Digital Collections. <https://updc.up.ac.th/handle/123456789/395>
- ยงยุทธ ขำคง. (2565). ไฮกุ เพื่อสุนทรียภาพ มิตรภาพและการพัฒนาภาษา. *วารสารวิทยาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 6(2), 251–264. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/husojournalpnru/article/view/261066>
- วิยะดา พรหมจิตต์ ชไมพร พุทธรัตน์ วรรณวิภาค์ พลก่าจิต คณาพร แก้วแกมจันทร์ และจิราพร สุขกรง. (2564). ไฮกุ: เสกสรร งานศิลป์ พลั้งแห่งบทกวีกับการเรียนภาษาอังกฤษ. *วารสารนาครบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 13(3). 204-218. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/nakboot/article/view/248653/173774>
- สภาการศึกษา. (15 เมษายน 2567). *ผลลัพธ์ดีๆ ของ Happy Classroom*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. <https://www.facebook.com/share/p/1Az94EzprV/>

อักษรเจริญทัศน์. (22 มิถุนายน 2567). คลังไอเดีย สร้างสมรรถนะ: เทคนิคการสอนแบบ Haiku. บริษัท
อักษร เอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน). <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3890990521166255&set=gm.1153619159183026%20&id=1035688730976070>

Bogina, M. A. and Roberts, B. R. (2005). The use of haiku and portfolio entry to teach the change of seasons. *Journal of Geoscience Education*, 53(5). 559–562. <https://doi.org/10.5408/1089-9995-53.5.559>

Hitsuwari, J., & Nomura, M. (2025). Effects of emotional and cognitive changes on aesthetic evaluation of poetry based on subjective and physiological continuous responses with pupil diameter measurements. *Perceptual and Motor Skills*, 132(5), 851-875. <https://doi.org/10.1177/00315125251330926>

Iida, A. (2010). Developing voice by composing haiku: A social-expressivist approach for teaching haiku writing in EFL contexts. *English Teaching Forum*, 48(1), 28-34.

MasterClass. (2022, Aug 20). *Haiku Poem: Definition, Format, History, and Examples*. MasterClass. <https://www.masterclass.com/articles/how-to-write-a-haiku-in-4-easy-steps>

Sulastri, F, Sri, M and Syakira, S. (2022). Utilizing Haiku as a Learning Reflection: Students Perception. *AL-ISHLAH: Journal Pendidikan*, 14(3). 4505-4512. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v14i3.1545>

พฤติกรรมการปรับตัวในการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : การศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้
จากประสบการณ์จริง

กุลธิดา มาลาม*

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

*ผู้ประสานงาน: kunmalam@gmail.com

วันรับบทความ: 7 มกราคม 2568 วันแก้ไขบทความ: 28 ธันวาคม 2568 วันตอบรับบทความ: 29 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสังเคราะห์พฤติกรรมการปรับตัวในการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของสถาบันระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นองค์ความรู้พื้นฐานของระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการที่ได้มาจากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการศึกษาพบว่า 1) ผู้เรียนมีภูมิหลังการศึกษาที่แตกต่างกัน 2) ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนบรรยายให้ครบถ้วนตามแผนการเรียนก่อนเพื่อสร้างโลกทัศน์พื้นฐานเกี่ยวกับองค์ความรู้ในแต่ละรายวิชา 3) ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเข้าเรียนอย่างตรงเวลา 4) ผู้เรียนมีเทคนิคการทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนที่หลากหลาย เช่น การจดสรุปด้วยตนเอง การอ่านออกเสียง การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน เป็นต้น และ 5) ผู้เรียนสามารถปรับตัวในสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษาได้อย่างดี

คำสำคัญ: พฤติกรรมการปรับตัว การเข้าชั้นเรียน บัณฑิตศึกษา

Adapting Master of Public Administration Students' Attendance Behavior: An Analysis and Synthesis of Information from Actual Experiences

Kunthida Malam*

Graduate School of Public Administration,
National Institute of Development Administration

*Corresponding author: kunmalam@gmail.com

Received: 7 January 2025

Revised: 28 December 2025

Accepted: 29 December 2025

Abstract

This academic article aims to study and synthesize how Master of Public Administration students adapt in the classroom at a higher education institution by using content analysis techniques, which is basic knowledge of social science research methodology. Therefore, it is an opportunity to develop academic knowledge derived from empirical data synthesis. The study found that 1) students had different educational backgrounds, 2) students wanted instructors to lecture completely according to the lesson plan in order to create a basic worldview about the knowledge in each subject, 3) students valued being on time, 4) students had various techniques for understanding learning content, such as taking notes by themselves, reading aloud, and participating in classroom activities, and 5) students were able to adapt well to the environment of the educational institution.

Keywords: Adaptive Behavior, Classroom Attendance, Higher Education

บทนำ

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา (Higher education) เป็นการเรียนรู้ที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากระดับปริญญาตรี เนื่องจากเป็นการเรียนสำหรับผู้เรียนที่ผ่านการเรียนและต้องได้รับคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้ว และที่สำคัญเป็นการเรียนที่จัดไว้สำหรับคุณวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงบางสาขาวิชา ปริญญาโท และปริญญาเอกเท่านั้น สำหรับการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องมีความสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ทำให้โลกมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นและการเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและฉับพลันจนสามารถเกิดเป็นผลลัพธ์ที่พลิกโฉมไปจากเดิมได้อย่างสิ้นเชิง (Disruption) ในหลากหลายมิติของชีวิตมนุษย์ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือมิติทางการศึกษาที่จะหลอมละลาย (Melting pot) องค์ความรู้จากทั่วโลก เพื่อสร้างมาตรฐานทางการศึกษาให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาได้มีวิวัฒนาการทางความรู้ที่ทัดเทียมกับชาติตะวันตก

ทั้งนี้ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งในแง่ขององค์ความรู้ทักษะ และความสามารถเชิงการรับรู้ของผู้เรียน จึงแสดงให้เห็นว่าโลกาภิวัตน์เป็นเงื่อนไขของกระบวนการเรียนรู้ร่วมสมัยที่ทั่วโลกต้องให้การยอมรับและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีความเป็นระบบและชัดเจน ซึ่งผู้บริหารสาธารณะและนักวิชาการส่วนใหญ่ยังคงตระหนักว่าการศึกษาคือหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน การเรียนรู้ในชั้นเรียนจึงควรเป็นรูปแบบที่พลเมืองโลกปฏิบัติกัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพลวัตของโลก กระทั่งผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพในอนาคตที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมประเทศที่ผู้เรียนได้ตั้งถิ่นฐานดำรงชีวิตและเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) ที่มีความยั่งยืนภายใต้บริบทการพัฒนาประเทศของตนเอง (Jackson, 2016)

จากปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมสมัยที่สร้างผลกระทบต่อระบบการศึกษาทั่วโลกมากที่สุดคือ โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ที่ทำให้มีข้อจำกัดจำนวนมากในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้นักศึกษามีโอกาสได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เนื่องจากนโยบายของภาครัฐที่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมในชั้นเรียนและการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) จึงไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์อันดีตามบรรทัดฐานทางสังคมของมนุษย์ในองค์กรได้ รวมถึงรูปแบบการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนที่ต้องปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบออนไลน์สำหรับผู้เรียน และทำงานจากที่บ้าน (Work from home) สำหรับอาจารย์ผู้สอน ยังทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนและการอธิบายถึงข้อมูลที่ถูกต้อง กระทั่งเกิดผลกระทบทางจิตใจของผู้เรียน อาทิ ความเครียด ความวิตกกังวลใจ อันเนื่องมาจากไม่สามารถเก็บเกี่ยว

องค์ความรู้ได้ตามความคาดหวัง และแรงกดดันต่อตัวผู้สอนที่ต้องพยายามแสวงหาวิธีการที่สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นัยนา สติเสถียร และคณะ, 2566)

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการปรับตัว

การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ความรู้สึกภายในให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกและความต้องการทางสังคม เพื่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้นธรรมชาติของการปรับตัวจึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพราะปัจจัยภายนอกที่กดดันให้เกิดการปรับตัวของมนุษย์เป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวอย่างเป็นพลวัต (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2561)

การปรับตัวของนักศึกษาในช่วงชั้นปีแรกจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งการปรับตัวเป็นกระบวนการทางจิตสังคม (Psychosocial process) กล่าวคือ การปรับตัวเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความต้องการจากสภาพแวดล้อมทางสังคมในหลายด้านและมีระดับความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น รูปแบบและกลไกของการตอบสนองในเชิงของพฤติกรรมปรับตัวของแต่ละคนจึงมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการรับรู้และการตีความหมายของแต่ละคน ทั้งนี้ การประสบความสำเร็จในการเรียนจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งเป็นการเฉพาะ หากแต่เกิดจากการบูรณาการความต้องการจากสภาพแวดล้อมในหลาย ๆ เรื่องเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ ทั้งนี้ การปรับตัวสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไป จะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและบรรลุเป้าหมายในชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวจึงจำเป็นต้องดำเนินไปในลักษณะที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่แต่ละคนอาศัยอยู่ (Weiten et al., 2017)

สภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่สำคัญของมนุษย์ก็คือ สังคมของการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่ผู้เรียนมีลักษณะพฤติกรรมที่หลากหลาย เนื่องจากสถาบันการศึกษาในระดับสูงชันมากกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน มักจะตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่เป็นเมืองและได้รับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ผู้คนจำนวนมากจึงจำเป็นต้องย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยจากภูมิลำเนาเดิม มาดำรงชีวิตในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเข้ามาแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการ ซึ่งสภาพแวดล้อมของสังคมในระดับอุดมศึกษาประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้ (Purnamasari et al., 2022)

มิติทางวิชาการ (Academic dimension) เป็นคุณลักษณะเฉพาะของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างน่าพึงพอใจ ซึ่งการปรับตัวในมิตินี้ประกอบด้วยการสร้างแรงจูงใจและเป้าหมายในการเรียน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนระหว่างผู้เรียน และการตอบสนองต่อความคาดหวังของรายวิชาต่าง ๆ มนุษย์จะรู้สึกมีแรงกระตุ้นให้ทำบางสิ่งบางอย่าง ต่อเมื่อรู้สึกพึงพอใจหรือชื่นชอบในสิ่ง ๆ นั้น ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวสามารถแสดงออกในรูปแบบของ

ความพยายามที่จะไขว่คว้ามาเป็นของตนเอง ซึ่งความพยายามนี้จะครอบคลุมถึงการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Schunk et al., 2008)

มิติทางสังคม (Social dimension) เป็นความสามารถในการปรับตัวของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้อื่นภายในสถาบันการศึกษา เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบัน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเพื่อนต่างคณะ เพื่อเรียนรู้การเข้าสังคมกับผู้ที่มีบุคลิกแตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน และการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ซึ่งการปรับตัวทางสังคมเป็นการแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวพฤติกรรมและความรู้สึกภายในของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากความรู้สึกว่าตนเองกำลังเป็นที่ยอมรับผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก (Positive relations)

มิติทางอารมณ์ (Emotional dimension) เป็นการปรับตัวระหว่างสภาพร่างกายเชิงกายภาพและสภาพจิตใจของผู้เรียนเมื่อต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ซึ่งผู้เรียนมักจะแสดงออกเมื่อเผชิญกับภาวะความเครียด ความวิตกกังวล และอาการข้างเคียงต่าง ๆ เช่น การนอนไม่หลับ การทานอาหารที่น้อยลงหรือมากขึ้นกว่าปกติ เนื่องจากแรงกดดันในการใช้ชีวิตภายในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ ความสามารถในการปรับตัวทางด้านอารมณ์จำเป็นต้องใช้ทักษะทางปัญญาอย่างมาก เพื่อการจัดการอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้การใช้ชีวิตในการเรียนมีความสมดุลมากที่สุด เพราะอารมณ์ของผู้เรียนมีผลต่อความสามารถในการตัดสินใจและการทำความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ (Engels et al., 2019)

พฤติกรรมของผู้เรียนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

พฤติกรรมของผู้เรียนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของสถาบันระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่งมีความแตกต่างกันในปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ภูมิหลังทางการศึกษา ผู้เรียนเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เรียนจบด้านรัฐประศาสนศาสตร์และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนจบด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเหตุผลที่ผู้เรียนสนใจเข้าศึกษาต่อ เนื่องมาจากสถาบันการศึกษาดังกล่าวให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านการบริหารและการพัฒนา ดังจะเห็นได้จากฐานะขององค์ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นชื่อของคณะ มิใช่เป็นเพียงสาขาวิชาที่อยู่ภายใต้สังกัดของคณะ ทั้งนี้ ผู้เรียนยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนแม้ว่าจะผ่านการเรียนในระดับปริญญาตรีมาแล้ว หากแต่การเรียนระดับปริญญาโทเป็นองค์ความรู้ชั้นสูงดังคำต่อท้ายชื่อคุณวุฒิว่า “มหาบัณฑิต” ขณะที่ผู้เรียนอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มที่ไม่ได้เรียนจบด้านรัฐประศาสน-

ศาสตร์ ให้เหตุผลที่สนใจศึกษาต่อว่า เนื่องมาจากความต้องการที่จะบูรณาการความรู้ของศาสตร์ที่เรียนจบมา กับศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์อื่น ๆ เพราะมองว่าศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์มีองค์ความรู้ที่ใกล้ชิดกัน

2. การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน ผู้เรียนไม่สันตการศึกษานี้เพื่อหาสำหรับการเรียนแต่ละครั้งก่อนเข้า ชั้นเรียน เพราะมองว่าการอ่านหนังสือมาก่อนล่วงหน้าของตนเองไม่มีประสิทธิภาพมากนัก โดยเฉพาะเนื้อหา การเรียนที่เป็นภาษาอังกฤษ อันเนื่องมาจากการไม่เข้าใจถึงองค์ความรู้เชิงทฤษฎีใหม่ ๆ แต่การเข้าชั้นเรียนจะ เพิ่มโอกาสในการซักถามข้อสงสัยจากผู้สอนได้ทันที ดังนั้น การเรียนก่อนที่จะทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียน อย่างจริงจัง จึงเป็นการปรับทัศนะเกี่ยวกับการมององค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐาน เพื่อให้การทำความเข้าใจใน การเรียนในแต่ละครั้งมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ มุมมองของผู้สอนแต่ละคนที่มาจากการตีความที่ แตกต่างกันยังสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

“ไม่ค่อยอ่านหนังสือก่อนที่อาจารย์จะสอน ‘เพราะจะจับจุดไม่ถูก’ ต้องเรียน ก่อนเพื่อให้อาจารย์ scope ว่ามีอะไรบ้าง อยากหาความรู้ตรงไหนเพิ่มเรากี่ ค่อยมาหาหลังจากที่เรียนในห้องแล้ว...ปกติ รปศ. จะตะแบบริบทของสังคมอยู่ แล้ว ไม่เหมือนแบบสายสุขภาพที่ต้องรออาจารย์มาให้ ‘แต่มองว่าการที่ ติดตามข่าวสารในชีวิตประจำวัน’ ก็ช่วยสร้างความรู้ก่อนเรียนได้”

(คุณกุลลาบ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มีนาคม 2566)

“ส่วนใหญ่เราจะเอาความรู้ที่ได้จากการทำงานแล้วมาใช้ในห้องเรียนด้วย แบบสิ่งที่อาจารย์สอน แล้วเราสามารถนำบริบทข้างนอกมาพูดได้ด้วย เราว่า โอเคกว่าที่จะอ่านในตำราแล้วเอามาพูด ‘ตำราอ่านตอนไหนก็ได้’”

(คุณมะลิ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 กุมภาพันธ์ 2566)

3. พฤติกรรมการเข้าชั้นเรียน ผู้เรียนจะตั้งใจเรียนอย่างมาก เพื่อให้ตนเองสามารถมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นและโต้ตอบกับผู้สอนได้มากขึ้น เพราะการนั่งฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยปราศจากการมี ส่วนร่วม อาจทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อและไม่ก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ภาวะเปียบ ของสถาบันการศึกษายังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนต้องมีวินัยในตนเอง (Self-disciplines) มากขึ้น คือ การเข้าเรียนตรงเวลา (Punctual) จะทำให้ชีวิตการเรียนไม่มีปัญหาในเรื่องของการจัดการของคณะ แต่อย่างไรก็ตาม ตารางเรียนที่กำหนดไว้อย่างแน่นอนมีผลต่อร่างกายของผู้เรียน โดยเฉพาะอาการง่วงนอน และอาการปวดดวงตา อันเนื่องมาจากการตื่นนอนในช่วงเวลาที่เข้าจนเกินไป ทั้งนี้ เนื้อหาการเรียนที่มีความ เข้มข้นทำให้ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการเข้าเรียน เพราะการขาดเรียนจะทำให้ตนเองเกิดความ ผิดพลาดในเนื้อหาของชั้นเรียนนั้นและอาจทำให้การเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาต่าง ๆ คลาดเคลื่อนทั้งหมด ที่

แม้แต่การสอบถามจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนอาจให้มุมมองที่แตกต่างจากองค์ความรู้พื้นฐานที่ควรจะเป็น

“การเข้าเรียนทอมที่ผ่านมาก็เข้าครบทุกคาบ เพราะ ‘พยายามคิดตลอดว่า จะไม่ขาด’ ถ้าขาดจะยุ่งแน่นอน เพราะเนื้อหาแต่ละวิชาในแต่ละคาบ ค่อนข้างแน่น ยังมีอาจารย์สอนสามคนความรู้ก็จะคนละด้านเลย”

(คุณบัว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 กุมภาพันธ์ 2566)

“เราไม่รู้ถ้าเราไม่เข้าเรียนครั้งนี้ ถ้าครั้งหน้ามี accident เกิดขึ้นแล้วเรา ต้องขาดไป กลัวว่าชั่วโมงเรียนของเราอาจจะไม่ครบก็ได้ ส่วนตัวคือเรื่องนี้ เลย เพราะว่าตอน ป.ตรี คณะเราไม่ได้บังคับเข้าเรียน ไม่ต้องเข้าเรียน 100 % ก็ได้ แค่มาสอบก็พอ และก็ด้วยความที่อัดเสียงไม่ได้ด้วย ถึงเราจะไป อ่าน lecture เพื่อนก็รู้เรื่อง เพราะคนเรามีลายการเขียน มีวิธีการเขียนที่ ต่างกัน ด้วยความที่อัดเสียงไม่ได้แล้วสมมติว่าเราขาดเรียนไป เท่ากับว่าสารที่ เราจะได้รับจากอาจารย์จะผิดทันที”

(คุณบัวสาย, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 กุมภาพันธ์ 2566)

“เราไม่รู้ถ้าเราไม่เข้าเรียนครั้งนี้ ถ้าครั้งหน้ามี accident เกิดขึ้นแล้วเรา ต้องขาดไป เวลาเรียนของเราอาจจะไม่ครบก็ได้”

(คุณดาวเรือง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

4. การทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียน ผู้เรียนมักจะเลือกใช้อุปกรณ์สำหรับการเรียนในกรณีที่แตกต่างกัน 2 ประการ กล่าวคือ หากจะเน้นความสะดวกรวดเร็วในการจดบันทึกเนื้อหาการเรียน การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นตัวเลือกที่เหมาะสม แต่ถ้าต้องการให้ได้รับความรู้สึกเชิงผัสสะทางกาย จดบันทึกลงบนกระดาษด้วยปากกาจริง ๆ จะทำให้เกิดความลื่นไหลของความรู้สึกในบรรยากาศของการเรียน ได้มากกว่า ซึ่งผู้เรียนจะหลีกเลี่ยงการบันทึกเสียงในชั้นเรียน เนื่องจากการปกป้องความรู้สึกและความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายภายในชั้นเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการทำความเข้าใจ บทเรียนจะแบ่งลักษณะประเภทของรายวิชาเป็นรายวิชาที่เน้นทฤษฎี กับรายวิชาที่เน้นการประยุกต์ใช้กับ บริบททางสังคม ซึ่งรายวิชาที่เน้นทฤษฎีผู้เรียนส่วนใหญ่จะทำความเข้าใจได้ง่ายกว่า เพราะมีองค์ความรู้ที่มีความชัดเจนและแน่นอนที่ไม่แปรผันไปตามบริบททางสังคม สำหรับการเตรียมตัวของผู้เรียนในช่วงสอบ ผู้เรียนจะทบทวนความรู้ โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียน และจัดสรุปเนื้อหาการเรียนตามความเข้าใจของ

ตนเอง รวมถึงการทบทวนเนื้อหาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น การพูดออกเสียง หรือการทบทวนเนื้อหา ก่อนสอบประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพื่อตรวจทานความเข้าใจของตนเองอีกครั้ง เป็นต้น

“ตามกฎหมายเขาได้รับความคุ้มครองอยู่แล้วถึงเราจะเอาออกไปข้างนอก แต่ว่าในเชิงที่ไม่ใช้กฎหมายอย่างในความรู้สึกต่อคนอื่น เช่น แบบไปพูดถึง นักวิชาการคนนี้แล้วถ้าเขารู้ว่ามีคลิปนี้หรือได้ยินคลิปนี้ คือตามกฎหมายไม่ได้ แต่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสองคนอาจไม่ดี”

(คุณบัว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 กุมภาพันธ์ 2566)

“ถึงเราจะไปอ่าน lecture เพื่อนก็ไม่รู้เรื่อง เพราะคนเรามีลายการเขียนมี วิธีการเขียนที่ต่างกัน เท่ากับว่าสารที่เราจะได้รับจากอาจารย์จะผิดทันที”

(คุณดาวเรือง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

“...อาจารย์ ก. เชื่อมโยงไปการเมืองบ้าง โยงไปเรื่องต่างประเทศบ้าง ทำให้ ผมจับใจความสำคัญไม่ได้ จริงอยู่ที่อาจารย์มี key word ให้ แต่อาจารย์ไม่ได้ เน้นว่าสุดท้ายแล้วใจความแบบยาว ๆ ตรงไหนที่สำคัญ กลับกันอาจารย์ ข. ให้นำเสนอแบบให้เรายกตัวอย่างที่เกี่ยวกับ รบศ. ร่วมสมัยเชื่อมโยงกับ การเรียนเป็นยังไงบ้าง แบบนี้ผมว่าไม่มีถูกไม่มีผิดและทำให้ผมได้ทบทวน ตัวเองด้วย”

(คุณกุลลาบ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มีนาคม 2566)

5. การเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้เรียนจะได้รับการเตรียมความพร้อมจากสถาบันในรายวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจากคณะต่าง ๆ ได้สัมผัสกับ องค์ความรู้ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับคณะของตนเอง แต่ผู้เรียนมีมุมมองที่ต่างออกไปว่าจะดีกว่าหรือไม่ หาก สถาบันจะมอบหมายเป็นการเฉพาะให้คณะของผู้เรียนแต่ละคนเป็นผู้จัดเนื้อหาเกี่ยวกับรายวิชาศึกษาทั่วไป ภายใต้อาจารย์เดียวกัน และจำแนกผู้เรียนของแต่ละคณะออกไปร่วมกิจกรรมที่คณะของตนเองเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความชัดเจนในเส้นทางการเรียนมากกว่าการให้เรียนรู้ผ่านองค์ความรู้แบบภาพรวม ผู้เรียน ทำความรู้จักกับเพื่อนนักศึกษาใหม่โดยเริ่มจากการสังเกตลักษณะของเพื่อน และผู้เรียนที่มีบุคลิกค่อนข้างกล้า แสดงออกมักจะปรับตัวได้ดีในสังคมใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกของการเข้าชั้นเรียนผู้เรียนส่วนใหญ่ มักจะมีภาวะความเครียด ทั้งที่มาจากการเรียนรู้เพื่อที่จะปรับตัวกับสังคมใหม่ และเนื้อหาการเรียนที่ยากขึ้นที่

แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้ตามลำดับ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาการเรียนแต่ละวิชาที่มีความน่าสนใจตามระเบียบวิธีและกระบวนการของแต่ละองค์ความรู้ จึงทำให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการเรียนและสามารถสร้างความสมดุลในความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนอย่างยืดหยุ่นได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้เรียนสามารถเบี่ยงเบนความสนใจของตนเองตามสภาพแวดล้อมของการเรียนได้ ทั้งนี้ ผู้เรียนมองว่าการเรียนในระดับปริญญาโทถือเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เข้าสังคมไม่เก่งสามารถมีสังคมที่กว้างขึ้นได้ เพราะเป็นวัยที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกันและมาจากบัณฑิตจบใหม่แล้วเรียนต่อในระดับปริญญาโทในช่วงเวลาต่อเนื่องกัน

“พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์โดยการคุยเรื่องเดียวกัน...เราเป็นคนที่ไม่ได้มีความคิดเป็นผู้หญิงจำ เราค่อนข้างจะ hybrid ถึงเข้ากับเพื่อนผู้ชายได้ง่ายกว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ของเราเลยเป็นแบบ random ง่าย เราจะไม่ชอบคุยวิชาการกับเพื่อน การคุยของเราจะไม่มีวิชาการเพราะรู้สึกว่ายาว เครียด คบเพื่อนก็จะคบคนที่คิดเหมือนกัน”

(คุณพุดซ้อน, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2 กุมภาพันธ์ 2566)

“เรามองว่าการเรียนภาคปฎิบัติจะช่วยให้เพื่อนที่เข้าสังคมไม่เก่ง เข้ามาเรียนได้อย่างมีความสุข เพราะการเรียนภาคปฎิบัติในห้องเรียนมีคนน้อย เหมือนเป็นการบังคับกราย ๆ ด้วยว่าทุกคนจะต้องทำความรู้จักกัน”

(คุณแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 กุมภาพันธ์ 2566)

บทสังเคราะห์องค์ความรู้

1. ด้านภูมิหลังทางการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีภูมิหลังทางการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้การปรับตัวของผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนมุมมองในการเรียนอย่างหลากหลาย การมีกลุ่มผู้เรียนที่มาจากภูมิหลังที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้เรียนที่จบการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ คณะสหวิทยาการ และคณะรัฐศาสตร์ เป็นต้น จะส่งเสริมให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความน่าสนใจ เนื่องจากผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน กระทั่งทำให้บรรยากาศการเรียนรู้อุดมไปด้วยประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างดังกล่าวจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์อื่น ๆ โดยไม่จำเป็นต้องออกไปโลกภายนอก รวมถึงการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในประเด็นทางสังคมจากผู้สอน จะช่วยส่งเสริมการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเป็นวงกว้าง นอกจากนี้ ความหลากหลายของผู้เรียนยังเป็นการสร้างเสริมคุณค่าตามวิถีประชาธิปไตย (Democracy) เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและรู้จักเปิดใจที่จะเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตภายใต้ความเป็นพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) เพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมที่หลากหลายภายในสถาบันการศึกษาจะเป็น

จุดเริ่มต้นที่ดีของการบ่มเพาะการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต (Hasnas, 2018)

2. ด้านการเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน พบว่า ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนกำหนดขอบเขตเนื้อหาขององค์ความรู้ก่อน เพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นสำหรับแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับ Kerr and Frese (2016) ที่อธิบายว่า การที่ผู้เรียนไม่อ่านหนังสือก่อนการเข้าเรียนมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดในการทำความเข้าใจภาษาที่ใช้ในหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี มักจะปรากฏคำศัพท์ที่ยากต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเอง จึงทำให้ขาดแรงจูงใจและประเมินการเตรียมตัวเกี่ยวกับการอ่านหนังสือก่อนเรียนน้อยเกินไป แต่ถ้าผู้สอนสามารถกระตุ้นผู้เรียนด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสอบย่อย การมอบหมายงานที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรายวิชาเรียน และการให้เกรต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนสนใจการอ่านหนังสือมากขึ้น เพื่อจะทำงานที่อาจารย์มอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งส่งผลต่อเกรดในรายวิชาที่เรียน

3. ด้านพฤติกรรมการเข้าชั้นเรียน พบว่า ผู้เรียนมีวินัยในการเข้าเรียนให้ตรงเวลาและพยายามที่จะไม่ขาดเรียน อันเนื่องมาจาก 3 สาเหตุหลัก ได้แก่ 1) กฎระเบียบของสถาบันเกี่ยวกับการนับชั่วโมงการเรียน 2) เนื้อหาการเรียนแต่ละคาบในระดับปริญญาโทมีระดับที่ยากขึ้น และ 3) การเข้าเรียนด้วยตนเองจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนได้ สอดคล้องกับ กัลยา คงน้ำ และสุชาติ พิมพ์พันธ์ (2567) ที่อธิบายว่า ผู้เรียนมักจะมีพฤติกรรมการเข้าเรียนอย่างตรงเวลา เมื่อผู้สอนกำหนดเงื่อนไขในการเข้าชั้นเรียนด้วยเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่งเดือนที่ผู้สอนได้ทำการทดลองโครงการนำร่อง (Pilot test) นอกจากนี้ พฤติกรรมการเข้าชั้นเรียนที่ตรงต่อเวลาได้รับอิทธิพลจากนโยบายการบังคับเข้าชั้นเรียนของสถานศึกษาและสิทธิในการได้รับอนุญาตให้เข้าสอบประจำภาคการศึกษา แต่การบังคับนี้ยังอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนและจำนวนคงอยู่ของผู้เรียน เพราะผู้เรียนรู้สึกว่าการถูกบังคับให้เข้าชั้นเรียนขัดต่อความสนใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (Barrett, 2018)

4. ด้านการทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียน พบว่า ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการจดบันทึกด้วยลายมือตนเอง และเสริมด้วยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น แท็บเล็ต ไอแพด และคอมพิวเตอร์พกพา สำหรับการทบทวนเนื้อหาการเรียน พบว่า ผู้เรียนมีความถนัดฟังบรรยายในชั้นเรียนก่อน แล้วจึงไปอ่านหนังสือทบทวนสิ่งที่เรียน เมื่อถึงช่วงใกล้สัปดาห์ของการสอบประจำภาคการศึกษา ผู้เรียนเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายตามความถนัดของตนเองในการทำความเข้าใจเนื้อหา ก่อนสอบ แต่พฤติกรรมที่ผู้เรียนทุกคนมีคล้ายกัน คือ การจดสรุปด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแบบฉบับของแต่ละคน สอดคล้องกับ ลฎาภา คิมอิ่ง และคณะ (2566) อธิบายว่า ผู้เรียนจะมีความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนมากขึ้น เมื่อเขียนแผนที่ความคิด (Mind mapping) ด้วยตนเอง เพราะวิธีการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมทักษะที่มีความเป็นเหตุเป็นผลของความสัมพันธ์ในเนื้อหาการเรียนแต่ละครั้ง การนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาจดสรุปด้วยตนเองในรูปแบบที่หลากหลายจะเป็นการขยายกรอบความคิดของผู้เรียนได้กว้างขึ้น นอกจากนี้ ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ถูกส่งเสริมให้เรียนรู้จากกิจกรรมเชิงรุก เพื่อกระตุ้นทักษะการคิดในหลายทิศทาง (Divergent thinking) และผู้เรียนสามารถใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับ

ตนเองในการทำความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน และการบูรณาการความรู้โดยผู้สอน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวเรียกว่า “การเรียนรู้เชิงรุก” (Active learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของระบบการศึกษา (Dechakup, 2017)

5. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษาและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่า ผู้เรียนสามารถปรับตัวกับสังคมใหม่ได้ดี และการเรียนในชั้นเรียนที่มีจำนวนผู้เรียนไม่มากนัก ทำให้ผู้เรียนทำความรู้จักกับเพื่อนร่วมชั้นได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ ไพเราะ ราชสมบูรณ์ และคณะ (2563) อธิบายว่า ผู้เรียนจะรู้สึกมีความสุขและไม่ตึงเครียดกับการเรียน เมื่อสภาพแวดล้อมทางสังคมพยายามส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มให้แก่ผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมที่ทำเป็นกลุ่มจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ เพราะความเป็นกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงการเป็นสมาชิกของสังคมที่ตนเองอยู่ ดังนั้น การเป็นสมาชิกของสังคมจะทำให้ผู้เรียนพยายามที่จะเรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนรอบข้าง และปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการปรับตัวในการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้เขียนสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ โดยการบูรณาการดังนี้ 1) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีมุมมองต่อสังคมรอบตัว โดยเฉพาะเพื่อนร่วมชั้นเรียนด้วยพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่ความแตกต่างถือเป็นเรื่องธรรมดาของการอยู่ร่วมกันในสังคม 2) การสร้างเงื่อนไขและแรงจูงใจในการเข้าชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน 3) การสร้างกิจกรรมในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นความพึงพอใจของผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนไม่รู้สึกตึงเครียดกับการเรียนจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจในอนาคต โดยสามารถสรุปได้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม การเข้าชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของสถาบันระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง
ที่มา: ผู้เขียน

บทสรุป

พฤติกรรม การปรับตัวในการเข้าชั้นเรียนของผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาค่อนข้างมีบริบทของการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ง่าย เพราะส่วนใหญ่เป็นผู้เรียนที่มีคุณวุฒิและวัยวุฒิที่มีความใกล้เคียงกัน จึงมีการปรับตัวทั้งในมิติเชิงวิชาการ สังคม และอารมณ์ที่ดีจากประสบการณ์การเรียนในระดับปริญญาตรีมาในระดับหนึ่งแล้ว ดังนั้น อุปสรรคในการเข้าชั้นเรียนของผู้เรียน อันเนื่องมาจากปัญหาการเข้าสังคมและการควบคุมอารมณ์จึงไม่ได้มีมากนัก หากแต่ปัญหาหลักของผู้เรียนจะเป็นในแง่ของการใช้ความพยายามเกี่ยวกับการปรับตัวด้านวิชาการมากกว่าการเรียนในอดีตที่ผ่านมา เพราะเนื้อหาที่มีความซับซ้อนและความยากในการใช้ทักษะทางความคิดเพื่อบูรณาการองค์ความรู้กับปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

รายการอ้างอิง

- กัลยา คงน้ำ และสุชาติ พิมพ์พันธ์. (2567). การปรับพฤติกรรมการเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลา ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนชุมพวงศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมสังคมศาสตร์ปริทัศน์*, 4(1), 30-37. สืบค้นจาก <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jarissr/article/view/723>
- นัยนา สถิตย์เสถียร, พวงทอง อินใจ, ธนิตา จุลวนิชย์พงษ์, กาญจนา พิบูลย์, นงลักษณ์ วิชัยรัมย์, สมหญิง บู่แก้ว, และพลอยพันธ์ กลิ่นวิจิต. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19. *วารสารวิจัยการพยาบาลและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 15(2). สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/unc/article/view/e266189>
- ไพเราะ ราชสมบูรณ์, สมิตรา ยาประดิษฐ์, เชษฐภณัญญ์ สีสาสีศิริ, และไตรรัตน์ สิทธิกุล. (2563). การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และพี่เลี้ยงโดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค). *วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 38(2), 139-152. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/240547>
- ลฎาภา คิมอิ่ง, ภาวิณี เจริญศิริสุทธิกุล, และอุบล มะระ. (2566). การใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 5(3), 49-63. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/266692>
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2561). ทำไมจึงต้องมีการปรับตัว?. *วารสารการบริหารและนิตศการศึกษ*, 9(3), 7-17. สืบค้นจาก <https://so20.tci-thaijo.org/index.php/JAD/article/view/289>
- Barrett, K. A. (2018). *Effect of Attendance on the Performance of Day and Evening Students* [Doctoral Dissertation, Walden University]. Walden Dissertations and Doctoral Studies. <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/5824/>
- Dechakup, P. (2017). *Learning in 21st*. Printing House of Chulalongkorn University.

- Engels, M. C., Pakarinen, E., Lerkkanen, M. K., & Verschueren, K. (2019). Students' academic and emotional adjustment during the transition from primary to secondary school: A cross-lagged study. *Journal of School Psychology, 76*, 140-158. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2019.07.012>
- Hasnas, J. (2018). The Quest for a Diverse Faculty: Theory and Practice. *The Georgetown Journal of Law & Public Policy, 16*(Special Issue), 753-777. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3107928
- Jackson, L. (2016, October 26). Globalization and Education. Oxford Research Encyclopedia of Education. Retrieved 26 December 2025, from <https://oxfordre.com/education/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-52>.
- Kerr, M. M., & Frese, K. M. (2016). Reading to Learn or Learning to Read? Engaging College Students in Course Readings. *College Teaching, 65*(1), 28-31. <https://doi.org/10.1080/87567555.2016.1222577>
- Purnamasari, H., Kurniawati, F., & Rifameutia, T. (2022). Systematic Review: A Study of College Adjustment Among First-Year Undergraduates. *Buletin Psikologi, 30*(2), 259– 281. <https://doi.org/10.22146/buletinpsikologi.71892>.
- Schunk, D. H., Pintrich, P. R., & Meece, J. L. (2008). *Motivation in education: theory, research, and applications* (3 ed.). Pearson Education Inc.
- Weiten, W., Dunn, D., & Hammer, E. (2017). *Psychology Applied to Modern Life: Adjustment in the 21st Century*. Cengage Learning.

จรียธรรมาการตีพิมพ์

การอบหน้าทีของผูัที่เกี ยวข้องกับการดำเนิ นการ

เพื่อให้การดำเนิ นงานของวารสารวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ มีขั้นตอนและกระบวนการเป็นไป โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนิ นงานเพื่อการตีพิมพ์ของวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ทางกอง บรรณาธิการของวารสารจึงได้กำหนดกรอบหน้าทีของผูัที่เกี ยวข้องกับการดำเนิ นการเพื่อเป็นแนวปฏิบัติเชิง จรียธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความผลงานทางวิชาการซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน้าทีของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าทีดำเนิ นการพิจารณาบทความอย่างเป็นอิสระและเป็นธรรมภายใต้กรอบนโยบาย ของวารสารและจรียธรรมในการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการมีหน้าทีดำเนิ นการให้การประเมินคุณภาพบทความผ่านผูัทรงคุณวุฒิมีความยุติธรรม ไม่มีอคติ และอยู่ในกรอบเวลาที่เหมาะสม
3. บรรณาธิการต้องพิจารณาบทความจากเนื้อหาของบทความโดยไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ เพศ ศาสนา ต้น กำเนิด หรือแนวคิดทางการเมืองของตัวบทความและผูัเขียน
4. บรรณาธิการจะต้องไม่ดำเนิ นการใด ๆ ที่เป็นการเพิ่มระดับของวารสารด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่น การขอให้ผูัแต่งอ้างอิงบทความเก่าในวารสาร หรือบทความของบรรณาธิการอย่างไม่สมเหตุสมผล (ยกเว้นกรณี ที่เป็นเจตนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพของบทความ)
5. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของการตีพิมพ์บทความ โดยไม่เผยแพร่ข้อมูล หรือส่วนหนึ่งส่วนใด ของบทความ หรือข้อคิดเห็นของผูัแต่ง ผูัทรงคุณวุฒิ โดยไม่ได้รับการยินยอมจากเจ้าตัว ทั้งนี้ในกรณีที่มีข้อ สงสัยเกี ยวกับการละเมิดจรียธรรมการตีพิมพ์ บรรณาธิการอาจเปิดเผยข้อมูลเกี ยวกับบทความที่อยู่ในระหว่าง การพิจารณาให้แก่วารสารฉบับอื่นเท่าที่จำเป็นได้
6. บรรณาธิการต้องแสดงข้อมูลที่อาจบ่งชี้ถึงผลประโยชน์ซ้อนทับของตนเองกับบทความที่เข้าสู่ กระบวนการพิจารณาให้กับกองบรรณาธิการ ทั้งนี้เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นว่าประโยชน์ซ้อนทับ ดังกล่าวอาจส่งผลต่อความเป็นอิสระ และความยุติธรรมในการพิจารณาบทความ บรรณาธิการคนดังกล่าวต้อง ไม่เข้าไปมีส่วนเกี ยวข้องกับการพิจารณาบทความนั้น
7. บรรณาธิการต้องปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด เพื่อ ตรวจสอบผลงานที่จะถูกนำมาเผยแพร่ให้เป็นสาธารณะและอำนวยการงานการตีพิมพ์เผยแพร่ของวารสารให้ สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงานรับผิดชอบ

8. บรรณาธิการต้องปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด เพื่อตรวจสอบผลงานที่จะถูกนำมาเผยแพร่ให้เป็นสาธารณะและอำนวยความสะดวกในการตีพิมพ์เผยแพร่ของวารสารให้สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงานรับผิดชอบ

หน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องประเมินคุณภาพบทความอย่างเที่ยงธรรมตามหลักวิชาการเพื่อสนับสนุนการลงข้อสรุปเพื่อตัดสินใจของบรรณาธิการ โดยการให้ความเห็นต้องแสดงหลักวิชาการหรือหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่ใช้ประกอบการประเมินตามเกณฑ์ในการประเมินบทความ และให้ข้อคิดเห็นในการประเมินเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของบทความผลงานทางวิชาการของวารสาร

2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาข้อมูลทุกส่วนของบทความเป็นความลับ ไม่นำข้อมูลส่วนหนึ่งส่วนใดของบทความต้นฉบับไปแลกเปลี่ยนเผยแพร่ หรือใช้ประโยชน์ส่วนบุคคลโดยปราศจากการได้รับการอนุญาตจากบรรณาธิการ รวมทั้งต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาที่วารสารกำหนดให้

3. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความต้นฉบับที่ได้รับการมอบหมายให้ประเมินคุณภาพอาจมีปัญหาดังต่อไปนี้เกี่ยวกับจริยธรรมการตีพิมพ์ เช่น การคัดลอกผลงานชิ้นอื่น การทำซ้ำผลงานเดิมที่เคยเผยแพร่แล้ว การใช้ผลงานที่อาจจะละเมิดลิขสิทธิ์ การไม่อ้างอิงหรือกล่าวถึงเจ้าของผลงานก่อนหน้า การส่งผลงานชิ้นเดียวพร้อมกันไปหาวารสารวิชาการ เป็นต้น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานประกอบโดยทันที

4. ผู้ประเมินต้องไม่มีผลประโยชน์ซ้อนทับที่จะมีผลต่อการประเมินคุณภาพบทความที่ตนเองประเมิน ทั้งนี้หากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ซ้อนทับ อาทิ ตนเองอาจเป็นคู่แข่งโดยตรงของผู้เขียน ตนเองอาจเป็นผู้ร่วมงานกับคณะผู้เขียนคนใดคนหนึ่ง ฯลฯ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งกับกองบรรณาธิการเพื่อร่วมกันพิจารณาว่าผลประโยชน์ซ้อนทับนั้นจะมีผลมากพอที่จะกระทบต่อความเป็นอิสระ ความเป็นธรรม หรืออคติในการประเมินคุณภาพบทความหรือไม่

หน้าที่ของผู้เขียน

1. ผู้เขียนและผู้เขียนร่วมทุกคนต้องมีส่วนกับงานเขียน ซึ่งอาจเป็นการมีส่วนร่วมในการเขียนหรือการดำเนินงานวิจัยและคณะผู้เขียนทุกคนต้องเห็นพ้องในการจะนำบทความร่างสุดท้ายตีพิมพ์

2. ผู้เขียนต้องรับรองว่าบทความที่จะนำมาของตีพิมพ์เป็นผลงานใหม่ ที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น

3. ผู้เขียนต้องไม่ใช้ภาพ ตาราง หรือข้อมูล ของผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอม (ละเมิดลิขสิทธิ์) และต้องไม่เป็นการคัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยไม่มีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม (Plagiarism)

4. หากผู้เขียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของบทความ ต้องเป็นการรวบรวมข้อมูลจริงเท่านั้น ทั้งนี้ผู้เขียนอาจถูกร้องขอให้แสดงชุดข้อมูลดิบ หรือข้อมูลที่ยังไม่ได้ถูกจัดกระทำ เพื่อการตรวจสอบในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความ โดยผู้เขียนควรจัดเตรียมชุดข้อมูลดังกล่าวให้สามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นสาธารณะ
5. หากพบความผิดพลาด หรือมีข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ผู้เขียนมีหน้าที่ต้องแจ้งให้กับทางกองบรรณาธิการทราบ
6. ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัย หรือ การเขียน ที่นำมาเรียบเรียงเสนอเป็นบทความวิจัย
7. ผู้เขียนต้องระบุถึงประโยชน์ซ้อนทับ (Conflict of interest) ของคณะผู้เขียน แหล่งทุน กับงานวิจัย หรือเนื้อหาในบทความ
8. หากงานเขียนของผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของโครงการขนาดใหญ่ อาทิเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หรือ เป็นการศึกษาย่อยในงานวิจัยฉบับใหญ่ หรือ มีการใช้ข้อมูลเดิมของงานวิจัยอื่น ผู้เขียนมีหน้าที่ต้องแจ้งในบทความของตนเอง
9. กรณีที่ผลงานมีการศึกษาวิจัยและทำการทดลองในคนหรือสัตว์ทดลอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรี สิทธิ ความปลอดภัย และสุขภาวะของตัวอย่าง ผู้ร่วมการวิจัย หรือผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนต้องแสดงหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง
10. การกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในกิตติกรรมประกาศ ผู้เขียนบทความควรขออนุญาตจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ประสงค์จะขอบคุณเสียก่อน

ขั้นตอนการตีพิมพ์บทความ วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์

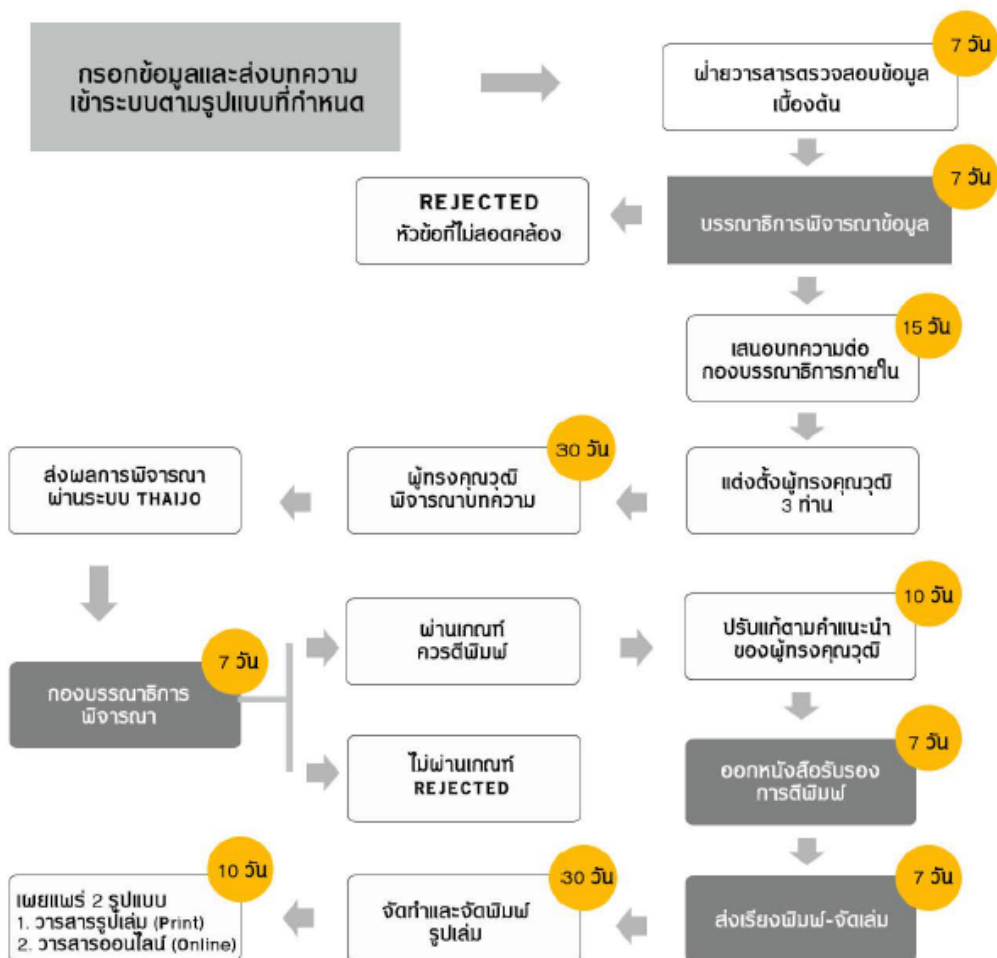
ผ่านระบบ
THAIJO

Submission online

วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์
Journal of Learning Sciences and Education

โดยการ Login ผ่านระบบ THAIJO

รวมระยะเวลาดังแต่ส่งบทความ
จนได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์
ประมาณ 2 เดือน

ติดต่อสอบถาม

- o บรรณาธิการ Email: lsed-jo@lsted.tu.ac.th
- o ผู้ช่วยบรรณาธิการ Email: hulse@lsted.tu.ac.th
- o เลขานุการวารสาร Tel. 02-696-6722
- Inbox ทาง Facebook: วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์

การเตรียมต้นฉบับของวารสารวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กองบรรณาธิการจะรับพิจารณาถ้อยแถลงเฉพาะบทความต้นฉบับที่เป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

ต้นฉบับ

- เป็นบทความวิจัย/บทความวิชาการ/บทวิจารณ์หนังสือ ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร เป็นบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสตร์ทางด้านวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์ ในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ วิทยาการเรี ยนรู้ การอำนวยการเรี ยนรู้ นวัตกรรม การเรี ยนรู้ หลักสูตร การสอน การจัดการความรู้ พัฒนาศีกษาและการจัดการเรี ยนรู้ในชุมชน การบริหารการศีกษา การเรี ยนรู้ตลอดชีวิต จิตวิทยาการเรี ยนรู้ วิจัยและสถิติทางการศีกษา การวัดประเมินผล หรือสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม บทความประเภทต่าง ๆ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาการตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ
- บทความเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น
- หากเป็นงานแปลหรือเรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์
- ข้อความในบทความพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษร 16 ต้นฉบับบทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 ไม่รวมเอกสารอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

ชื่อเรื่อง

กระชับและตรงกับเนื้อเรื่อง กรณีบทความภาษาไทย ระบุชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทความภาษาอังกฤษ ที่มีเฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น

ชื่อผู้เขียน

- ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ไว้ทางขวามือใต้ชื่อของบทความ
- ระบุเชิงอรรถของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา ภาควิชา คณะ สถาบันตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ

- บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อน บทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ
- บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ
- ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

เนื้อหา

เนื้อหาบทความควรมีความสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์การวิจัย และครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ บทนำ หรือความสำคัญและที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษา อภิปรายผล สรุปผลและข้อเสนอแนะ การนำไปใช้ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิงหรือรายการอ้างอิง

การอ้างอิง

การเขียนอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

กำหนดให้เขียนบรรณานุกรมแบบ APA 7th การเขียนอ้างอิงในเนื้อหาใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยการระบุชื่อผู้เขียนและตามด้วยปีที่เขียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ This article reflects the APA 7th edition guidelines. In-text citations briefly identify the source of information in the body text. They correspond to a full reference entry at the end of your paper. Please follow the instructions below:

ผู้แต่ง 1 คน (One author)

รูปแบบ ชื่อ นามสกุล (ปีพิมพ์) หรือองค์กร (ปีพิมพ์)

ตัวอย่าง รุติกาญจน์ อัครกุล (2561)

Format Last Name (Year) or Organization (Year)

Example Creswell (2017)

ผู้แต่ง 2 คน (Two authors)

รูปแบบ ชื่อ นามสกุล¹ และ ชื่อ นามสกุล² (ปีพิมพ์)

ตัวอย่าง ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2561)

Format Last Name¹ and Last Name² (Year)

Example Creswell and Poth (2016)

ผู้แต่ง 3 คน ขึ้นไป (Three or more authors)

รูปแบบ ชื่อ นามสกุล และคณะ (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง โชติกา ภาษีผล และคณะ (2558)

Format Last Name et al., (Year)

Example Creswell et al., (2018).

การเขียนอ้างอิงท้ายบทความ (Reference Citation)

กำหนดให้เขียนบรรณานุกรมแบบ APA 7th ดังตัวอย่างต่อไปนี้ This article reflects the APA 7th edition guidelines. Please follow the instructions below:

1. หนังสือ (Book)

รูปแบบ ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (พิมพ์ครั้งที่)./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง ฉันทวรรณ หลาวทอง. (2561). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Format Author, A. A. (Year)./ *Title of the book*./ (Edition ed.)./ Publisher.

Example King, L. A. (2023). *The Science of Psychology: An Appreciative View* (6th ed.). McGraw Hill Education.

2. บทความหรือบทในหนังสือ (Book chapter)

รูปแบบ ชื่อ นามสกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อบรรณาธิการ./ (บ.ก.),
///////// ชื่อหนังสือ./ (น./ xx-xxx)./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง ชลิตา จุงพันธ์. (2561). การเดินทางครั้งใหม่ของชาวไทยเบื้ง บ้านโคกสูง. ใน ฐิติกาญจน์ อัครกุล (บ.ก.), *จุดนัดพบบนเส้นทาง : ผู้คน ชุมชน การประกอบกิจการสังคม* (น. 96-118). คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Format Author, A. A. (Year)./ *Title of the chapter*./ In Editor/ (Eds.),/ *Title of the book*./
///////// (pp./ xx-xxx)./ Publisher.

Example Towne, A. (2023). Counting the Costs of Free Education: Shared Household and Government Costs in Cambodian Lower Secondary Education. In Tayeb, A., Metro, R., & Brehm, W. (Eds.), *Education and Power in Contemporary Southeast Asia* (pp. 101-120). Taylor & Francis.

3. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มี DOI (E-books with DOI)

รูปแบบ	ชื่อ นามสกุล./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./https://doi.org/xxxxxxx
ตัวอย่าง	พนม คล้ายยา. (2565). <i>ยังโสด (Young-old) ไทย ในวิถีดิจิทัล</i> . http://doi.org/10.58837/ CHULA.BOOK.2022.9
Format	Author, A. A. (Year)./Title of the book./ (Edition ed.)/https://doi.org/xxxxxxx
Example	Dutta, S. (2016). <i>Optimization In Chemical Engineering</i> . https://doi.org/10.1017/ CBO9781316134504

4. วิทยานิพนธ์ (Thesis or Dissertations)

4.1. วิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้เผยแพร่ในฐานข้อมูล (Unpublished Thesis/Dissertations)

รูปแบบ	ชื่อ นามสกุล./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์ /////////หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.
ตัวอย่าง	จุฬาลักษณ์ พัฒนมาศ. (2564). <i>การพัฒนามโนทัศน์หลักการใช้ภาษาไทยและความผูกพันในการ เรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิคเพื่อน ช่วยเพื่อน</i> [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
Format	Author, A. A. (Year)./Title/[Unpublished doctoral dissertations or master's /////////thesis]./Name of the Institution awarding the degree.
Example	Pattanamas, C. (2021). <i>The Development of Thai Grammatical Concept and Learning Engagement of Matthayomsuksa 1 Students by Using Gamification with Peer Teaching Techniques</i> [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University.

4.2. วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่แบบสาธารณะในฐานข้อมูลออนไลน์ (Thesis/Dissertations with Public URL)

รูปแบบ	ชื่อ นามสกุล./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ /////////วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, /ชื่อมหาวิทยาลัย]./ชื่อเว็บไซต์./URL
--------	--

วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2568, การอ้างอิง

ตัวอย่าง กิริติ แจ่มชะว. (2565). การศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบจำลองด้วยสื่อเคลื่อนไหว stop-motion ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสร้างแบบจำลองเรื่องการส่งกระแสประสาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์]. TU Digital Collections.
https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6119030143_17277_27176.pdf

Format Author, A. A. (Year)./Title/[doctoral dissertations or master's thesis, the
/////////Institution awarding the degree]./ Website./URL

Example Jangchawai, K. (2022). *A Study of Stop-Motion Modeling That Affects Achievement and Modeling Skills of Nerve Impulse for Mathayom Sixth Students* [Master's thesis, Thammasat University]. TU Digital Collections. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6119030143_17277_27176.pdf

4.3. วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ในฐานข้อมูลออนไลน์เชิงพาณิชย์ (Thesis/Dissertations with Commercial Databases)

Format Author, A. A. (Year)./Title/(UMI or Publication No.) [doctoral dissertations or
/////////master's thesis, the Institution awarding the degree]./Databases

Example Kim, H. J. (2021). *Exploring Three Mainstream Teacher Candidates' Professional Identities as Teachers of English Language Learners* (Publication No. 28713720) [Doctoral dissertation, University of Florida]. ProQuest Dissertations and Theses Global.

5. วารสาร (Journal)

5.1. วารสารฉบับพิมพ์ (Printed Journals)

รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้า.

ตัวอย่าง อศนีย์ เปลี่ยนศรี. (2567). ชีวิตการเรียนดนตรี ณ สำนัก “บ้านบาตร” ในความทรงจำของครู
เยื่อ อุบลน้อย. วารสารวิทยาการเรี ยนรู้และศึกษาศาสตร์, 3(2), 91–123.

Format Author, A. A. (Year). Title of the article. *Name of the Periodical*, //volume(issue), pp. xx-xx.

Example Ho, W. Y. J. (2025). Discursive construction of online teacher identity and legitimacy in English language teaching. *Learning, Media and Technology*, 50(2), 219-234.

5.2. วารสารฉบับออนไลน์ไม่มี DOI (Online Journals without DOI)

รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้า. สืบค้นจาก
////////หรือ <https://www.xxxxxxxx>

ตัวอย่าง พิษากานต์ ช่วงชัย. (2567). ความทับซ้อนทางมิติวัฒนธรรมของ ซอฟต์แวร์และ
เศรษฐกิจสร้างสรรค์. *ทีทัศน์วัฒนธรรม*, 23(2), 158-185. สืบค้นจาก
<https://culture.bsru.ac.th/ทีทัศน์-23-ฉบับ-1-2/>

Format Author, A. A. (Year). Title of the article. *Name of the Periodical*, //volume(issue), pp. xx-xx. retrieved from URL

Example Intachaisri, P. (2025). The Development of Financial Literacy of Elementary School Students by using Wishlist Financial Board Game. *Journal of Learning Sciences and Education*, 4(1), 1–43. retrieved from <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JLSEd/article/view/jlsed2025-1-1>

5.3. วารสารฉบับออนไลน์แบบมี DOI (Online Journals with DOI)

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./เลขหน้า. ///////// https://doi: xxxxxxxx
ตัวอย่าง	ปิติ มณีเนตร. (2568). การออกแบบภาพสื่อสารด้วยกระบวนการทางสัญวิทยาเพื่อพัฒนา ภาพลักษณ์ใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานกระจูดบ้านทอน จังหวัดนราธิวาส. <i>วารสาร ปาริชาติ</i> , 38(3). 771–789. https://doi.org/10.55164/pactj.v38i3.279189
Format	Author, A. A. (Year). Title of the article. Name of the Periodical, /////////volume(issue), pp. xx-xx. https://doi: xxxxxxxx
Example	Asawasemachai, T. (2025). Competing for Creativity: How Dance Competitions Shape Aesthetics and Industry Trends. <i>Parichart Journal</i> , 38(3), 719–734. https://doi.org/10.55164/pactj.v38i3.273726

6. เอกสารรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (proceeding)

รูปแบบ	ชื่อ นามสกุล./ (วันที่/เดือน/ปี)./ชื่อบทความที่เผยแพร่./ใน/ชื่อ/(บ.ก.)/ชื่อรายงาน /////////สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (เลขหน้า xx-xx)./สำนักพิมพ์. DOI หรือ URL
ตัวอย่าง	ฐิติวัลย์ กล้าตลุมบอน และ ชัญญา ลีศัตรุพ่าย. (1 กรกฎาคม 2565). ผลของละครในการศึกษา เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นตอนต้น. ใน วรวัชร ตั้งจิตเรเจริญ (บ.ก.), <i>รายงานสืบ เนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยทางจิตวิทยาระดับชาติ ครั้งที่ ที่ 7 ประจำปี 2565 "ปรับ แปร เปลี่ยนผ่าน Moving Forward through Challenging Times"</i> (หน้า 11- 22). สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. https://www.psy.arts.tu.ac.th/tncp_2022proceedings?lang=th
Format	Author, A. A. (Date). Title of paper. In A. Editor & B. Editor (Eds.), Title of /////////proceedings (page numbers). Publisher. DOI OR URL if relevant.

วารสารวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2568, การอ้างอิง

- Example Morgan, R., Meldrum, K., Bryan, S., Mathiesen, B., Yakob, N., Esa, N., & Ziden, A. A. (2017). Embedding digital literacies in curricula: Australian and Malaysian experiences. In G. B. Teh & S. C. Choy (Eds.), *Empowering 21st century learners through holistic and enterprising learning: Selected papers from Tunku Abdul Rahman University College International Conference 2016* (pp. 11-19). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-10-4241-6_2

7. เว็บไซต์ (Website)

รูปแบบ ชื่อ นามสกุลผู้เขียน./(วัน/เดือน/ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง วิจารย์ พานิช. (5 กุมภาพันธ์ 2562). *เรียนรู้องค์รวมสู่การเปลี่ยนแปลง*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). <https://www.thaihealth.or.th/เรียนรู้องค์รวม-สู่การ/>

Format Author, A. A./(Year, Month date)./Title of the work: Subtitle./Website
/////////name./URL

Example McPheat, S. (2023, April 5). *Understanding and Applying the Cognitive Learning Theory*. Skillshub. <https://www.skillshub.com/blog/cognitive-learning-theory/>

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
99 หมู่ 18 อาคารสิริวิทยลักษณ์ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

